

Podeljena odlikovanja predsednika republike

Predsednik republike je odlikoval 28 naših občanov za zasluge na področju splošnega ljudskega odpora in na ostalih

TONE POLJANŠEK-BRANKO JE ZA SVOJA PRIZADEVANJA NA PODROČJU SPLOŠNEGA LJUDSKEGA ODPIRA V NAŠI OBČINI PREJEL RED REPUBLIKE Z BRONASTIM VENCEM.

področjih družbenega življenja v občini.

Odlikovanja je na posebni slovesnosti v dvorani občinske skupščine podelil Kazimir Keržič, podpredsednik občinske skupščine.

Red za vojaške zasluge z zlatimi meči je prejel Vinko Gobec; red republike z bronastim vencem Anton Poljanšek; red dela s srebrnim vencem Maks Cerar, Ivan Kozjek, Silva Širčelj; red za vojaške zasluge s srebrnimi meči Stane Aupič, Drago Bohinec, Ivan Carič, Franc Drolc, Anton Istenič, Josip Jeras, Stane Marcijan, Mirko Podbevšek, Ivan Zore in Franc Zore; medaljo za zasluge za narod sta prejela Jože Koncilija in Ivan Piskar; medaljo za vojaške zasluge pa so prejeli Boris Bavčar, Janez Brlogar, Zlatko Grilj,

Bogica Mihelič je prejela red zasluge za narod s srebrno zvezdo, Marija Robida pa red dela s srebrnim vencem.

Vsem odlikovancem iskreno čestitamo!

Bogdan Jesenko, Božo Kratochwil, Avgust Šiler, Dušan Štefula, Adolf Trobentar in Filip Železnik.

KAZIMIR KERŽIČ, PODPREDESEDNIK SKUPŠČINE IZROČA FRANU KOZJAKU, ZNANEMU DRUŽBENEMU IN ŠPORTNEMU DELAVCU, RED DELA S SREBRNIM VENCEM

Konferenca kamniških sindikatov

V petek, 9. junija je bila konferenca kamniških sindikatov. Sklep za sklic konference je sprejel plenum ObSS na zadnji seji. Konferenco so sestavljali delegati sindikalnih organizacij in plenum ObSS. Vabljeni so bili tudi predstavniki občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij. Na konferenci so obravnavali dosedanje delo ObSS, program dela, pogoje in pa so se tudi o nekaterih metodah in oblikah organiziranosti sindikata v delovnih organizacijah in v občini, ki naj pripomore, s katerimi bolj enotnemu reševanju podobnih problemov, s katerimi se srečujejo v vsakdanjem delu sindikalna vodstva v delovnih organizacijah in v občini.

Poseben poudarek je bil dan uveljavljanju ustavnih dopolnil posebej še XXI. in XXII. amandmaja, ki govorita o TDZD, ter XXXI. amandmaja, ki opredeljuje mesto in vlogo sindikatov v našem družbenopolitičnem sistemu.

Važno mesto v razpravi sta našla tudi izobraževanje in kadrovska politika kot elementa socialne diferenciacije.

Konferenca je sprejela tudi o kadrovnih priporočilih na predstoječe občane zbora osnovnih organizacij sindikata.

J. M.

Sprejet program socialnega varstva občana

Poleg gospodarstva v prvem četrtletju je bila socialna problematika občanov v središču pozornosti odbornikov občinske skupščine na seji 2. junija. Seje se je udeležil tudi Franc Braniselj, poslanec zveznega gospodarskega zbora.

Odborniki so obravnavali in sprejeli program varstva starejšega prebivalstva v občini Kamnik, ki ga je skupščini predlagala občinska konferenca SZDL. O njem smo v Kamniškem občanu že poročali. V ta sklop vprašanj spada tudi poročilo o delu socialne službe pri občinski skupščini, odlok o socialni in družbeni pomoči ter dopolnitev odloka o obveznem prispevku za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu. Vse te dokumente so odborniki po razpravi tudi sprejeli.

Z odlokom o družbeni denarni pomoči je zvišana doslej najvišja denarna pomoč od dosedanjih 150 din na 350 din na mesec. Komisija pri svetu za zdravstvo, ki odobrava denarno pomoč socialno šibkim občanom, pa mora prej dobiti mnenje sveta krajevne skupnosti oziroma socialne komisije v krajevni skupnosti.

Že v dosedanjem odloku o obveznem prispevku za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu je bilo določeno, da morajo tudi obrtniki in gostinci, ki zaposlujejo tuje delavce, izločiti 4 % od sredstev, izplačanih za osebne dohodke na poseben račun za stanovanjsko graditev. Odlok je dopolnjen v tem smislu, da določa, kako in kam se začasno odvajajo ta sredstva, dokler ne bo ustanovljen občinski solidarnostni sklad.

Skupščina je na zadnji seji sprejela tudi odlok o prispevku za uporabo mestnega zemljišča. Novi republiški zakon namreč ne daje več nobenih pooblastil občanom, da predpišejo posebne olajšave, razen opustitev prispevka, kar je določeno že v republiškem zakonu.

Odborniki so obravnavali tudi poročilo o delu svetov pri občinski skupščini v letu 1971 in ugodno ocenili njihov prispevek k razreševanju problemov na posameznih področjih. Kritično pa so ocenili udeležbo posameznih članov svetov na sejah, saj se npr. dva člana sveta za zdravstvo in socialno varstvo nista udeležila niti ene seje. Poprečna udeležba na sejah sveta za gospodarstvo je bila 50,7 %. Komisija za družbeni nadzor pa se lani ni sestala. Vse to kaže, da bo treba v prihodnje pri izbiri članov za svete komisij pri občinski skupščini posvetiti večjo pozornost.

Delovni program občinske konference SZDL

Problemi kmetijstva in vasi na posebni seji konference

Občinska konferenca SZDL je na seji 25. maja letos sprejela delovni program za obdobje do junija prihodnjega leta.

Izhodišča delovnega programa občinske konference SZDL so dokument „SZDL danes“, ki ga je sprejela republiška konferenca, ustavni amandmaji, akcijski program II. seje konference ZKJ, stališče 3. seje republiške konference ZKS o socialnem razlikovanju, akcijski načrt občinske konference ZKS, resolucija o gospodarskem in družbenem razvoju občine Kamnik v letu 1972 in programska izhodišča republiške konference SZDL Slovenije.

Občinska konferenca SZDL bo v tem obdobju posvetila največ skrb krepitevi vpliva občanov v krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah, društvi in drugih samoupravnih oblikah na oblikovanje politike v občini in republiki. S hitrejšim razvijanjem oblik dela v krajevnih in občinski konference SZDL bo treba zagotoviti, da bo o vseh družbenih vprašanjih odločal kar najširši krog občanov in proizvajalcev.

V tem obdobju bo občinska konferenca, sama ali prek svojih organov v sodelovanju s krajevnimi organizacijami SZDL, poleg tekočih zadev obravnavala zlasti naslednja vprašanja:

Ena najvažnejših nalog SZDL v tem obdobju so priprave na skupščinske volitve v letu 1973. Zato bo občinska konferenca nadaljevala začetno akcijo stalnega evidentiranja in zbiranja predlogov za možne kandidate za odbornike in poslance. Pripravila bo analizo dela občinske skupščine in poslancev republiške skupščine in sprejela programska izhodišča ter merila za kandidiranje.

V okviru razprav v drugi fazi sprememb zvezne in republiške ustave bo treba posebno skrb posvetiti predvidenim spremembam v skupščinskem in volilnem sistemu. S tem v zvezi bodo potrebne široke razprave, zlasti o uveljavljanju delegatskega sistema na vseh ravneh.

Tudi pri tem bo izhodišče analiza delovanja sedanjega političnega sistema v občini (občinska skupščina, sveti, zbori volivcev).

Občinska konferenca SZDL bo skupno z vodstvom drugih družbeno-političnih organizacij pripravila razpravo o uresničevanju stabilizacijskih programov na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti v občini. O gospodarskem položaju v občini bo v maju razpravljala občinska konferenca SZDL.

Konferenca bo prek sekcije za kmetijstvo spremljala uresničevanje sprejetih družbenih stališč o kmetijstvu. Posebno pozornost bo posvetila iz-

vajanju programa občinske skupščine o pospeševanju kmetijstva in problemov v zvezi s starostnim zavarovanjem kmetov. Problematiki kmetijstva in vasi naj bi bila namenjena posebna seja občinske konference SZDL.

Koordinacijski odbor za pomoč in varstvo ostarelih občanov je že pripravljen predlog programa socialnega varstva ostarelih občanov, ki naj bi ga v prvem polletju sprejela občinska skupščina.

Občinska konferenca SZDL bo pripravila tudi posvet o problematiki otroškega varstva, predvsem, da bi pridobili nove prostore in uvedli diferencialne prispevke staršev k stroškom otroškega varstva.

Socialistična zveza bo tudi v tem obdobju nadaljevala z organizirano akcijo za usposabljanje občanov za splošni ljudski odpor. Posebno skrb bo treba posvetiti krepitevi odborov za SLO pri krajevnih skupnostih. V ta namen bo treba za člane teh odborov pripraviti več seminarjev.

Na volilnih konferencah krajevnih organizacij SZDL bo treba posvetiti posebno skrb kadrovski sestavi novih odborov, zlasti predsednikov KO SZDL. Pri kadrovanju bodo sodelovale osnovne organizacije ZK. V vodstvu krajevnih organizacij bo treba vključiti čimveč mlajših članov SZDL.

Izvršni odbor občinske konference bo aktivno sodeloval pri reševanju kadrovnih problemov v vodstvih posameznih organizacij in društev in jim pomagal pri oblikovanju njihovih delovnih programov.

Občinska konferenca SZDL bo 25. junija organizirala IV. zbor gorenjskih aktivistov, ki bo v Tuhinju. Po predvidevanjih se bo zbora udeležilo okoli 3000 ljudi.

Aktiv predsednikov IO OOS delavcev industrije in rudarstva

V lanskem decembru je občinski sindikalni svet oblikoval aktiv predsednikov izvršnih odborov sindikalnih organizacij s področja industrije in rudarstva. Delo tega aktivna koordinira predsednik ObSS. Predsedniki sindikalnih organizacij omenjene dejavnosti se sestajajo redno mesečno, vsak mesec v drugi tovarni ter na ta način sestanke obogatijo s spoznavanjem proizvodnih procesov v kamniških tovarnah. Do sedaj so bili sestanki v Tovarni usnja, Titanu, Svitu in Stolu. Na zadnjem sestanku v Svilanitu, na katerem so predsedniki obravnavali problematiko gospodarstva v kamniški občini ter uveljavljanje XXI., XXII. in XXIII. amandmaja ustave, so namenili nekaj besed tudi integracijskim procesom in bližnji konferenci kamniških sindikatov. Seji je prisostvoval tudi predstavnik republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva, ki se je zelo pohvalno izrazil o taki obliki dela, ki ima glavni cilj uskladiti način reševanja sorodnih problemov v delovnih organizacijah. Naslednji sestanek aktivna bo v Rudniku kaolina Črna.

J. M.

Občinska konferenca SZDL razpravljala o gospodarstvu

Brez odrekanja ne bo šlo!

Občinska konferenca SZDL je 25. maja 1972 ob sodelovanju gospodarstvenikov, predsednikov samoupravnih organov, predsedstva občinskega sindikalnega sveta in republiških poslancev obravnavala aktualne probleme v gospodarstvu in naloge pri uresničevanju stabilizacijskih programov. Na podlagi predloženega gradiva in razprave je konferenca sprejela naslednje predloge:

Gospodarsko politiko, načrtano z dokumenti družbenopolitičnih organizacij in skupščin je treba dosledno uresničevati. Posledic izvajanja stabilizacijskih programov ne gre ocenjevati ločeno, pač pa celovito z vidika njihovega vpliva na naš družbeni razvoj. Če smo se odločili za stabilizacijo, moramo biti pripravljeni nositi tudi posledice, ki za vsako posamezno podjetje ali panogo, kratkoročno gledano, ne bodo vedno ugodne. Saniranje gospodarskega položaja ni mogoče, da ne bi bil prizadet del doseženega standarda.

Samoupravni sporazumi o delitvi dohodka so prispevali k ugodnejši delitvi dohodka v korist skladov. Potrebno pa je odpraviti nesorazmerja, ki v nekaterih kolektivih nastajajo zaradi hitreje rasti osebnih dohodkov od produktivnosti. Rast osebnih dohodkov je treba v slehernem kolektivnu uskladiti z dvigom produktivnosti. Smo proti administrativnemu omejevanju osebnih dohodkov. Če se bo pokazala potreba, bo treba popraviti samoupravne sporazume.

Delovni kolektivi naj se odločijo za nove investicije le na podlagi ekonomske in tehnološko dobro proučenih programov in zagotovljenih sredstev. Odločno se je treba upreti investiranju brez kritja na kateremkoli področju; take primere javno obsoditi in dosledno izvajati sankcije na podlagi zakonov.

Seveda pa bi bilo, posebno še, če upoštevamo sedanjo tehnično opremljenost v naši industriji, zgrešeno vsako posplošeno napadanje novih naložb.

Gospodarske organizacije naj v prihodnje posvetijo še večjo skrb izboljšanju proizvodnih postopkov, zmanjševanju stroškov in takemu poslovanju, ki bo zagotavljalo večjo akumulacijo in večjo plačilno sposobnost. Potrebna so dlje časa preudarnost pri dobavi blaga posameznim kupcem, ki so blje časa plačilno nesposobni.

Z vsemi ukrepi je treba pospeševati razvoj tiste proizvodnje, ki se vključuje v izvoz in ki zmanjšuje potrebe po uvozu reprodukcijskega materiala in surovini. Omogočiti pa je treba uvozo najnujnejšega reprodromateriala, pri tem pa omejiti uvoz izdelkov, zlasti

tistih, ki jih lahko proizvajamo doma.

V najkrajšem času moramo izpopolniti naš zunanjetrgovinski in devizni režim, ki naj spodbuja in pospešuje izvozna prizadevanja delovnih organizacij.

Čimprej je treba sprejeti program postopnega odmrzovanja cen. Sprostijo naj se cene izdelkom, ki ne vplivajo na stroške poslovanja in življenjske stroške.

Prav tako je treba pospešiti prehod na ekonomske cene stanarin in komunalnih storitev, upoštevajoč pri tem položaj občanov z najnižjimi osebnimi dohodki, ki morajo dobiti ustrezno nadomestilo.

Delovne organizacije na področju gospodarstva naj se bolj pogumno vključijo v procese povezovanja in združevanja sorodnih podjetij, seveda na podlagi ekonomskih izračunov in dolgoročnih programov razvoja.

Ob polletnih rezultatih zbiranja sredstev za splošno potrošnjo je treba proučiti možnost znižanja prispevnih stopenj v II. polletju in tako razbremeniti gospodarstvo. Sedanji način prelivanja proračunskih in drugih presežkov za večino gospodarskih kolektivov ne pomeni razbremenitve.

Z analizami sedanjega položaja samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah je treba takoj začeti uresničevati ustavna določila o dolžnostih in pravicah proizvajalcev v združenem delu. Ustanavljanje temeljnih organizacij-združenega dela naj sloni na resničnih potrebah po zagotovitvi večjega vpliva neposrednih proizvajalcev na gospodarjenje.

Organizacije socialistične zveze in sindikalne organizacije naj v okviru svojih delovnih programov obravnavajo odprte gospodarske in družbene probleme ter z večjo aktivnostjo članstva prispevajo k doslednemu izpolnjevanju sprejetih stališč.

Občinska skupščina naj spremlja izvajanje načrtane gospodarske politike v občini in v delovnih organizacijah ter na podlagi ugotovljenega stanja predlaga ustrezne ukrepe.

Pri uresničevanju sprejetih stališč je treba upoštevati pripravljenost in podporo občanov stabilizaciji našega gospodarstva ter pripravljenost odreči se tudi določenemu deležu osebnih dohodkov, če bi s tem zagotovili umirjen in enakomeren razvoj vseh področij družbenih dejavnosti in prihodnjem obdobju in večjo gospodarsko stabilnost.

UPRAVNI ODBOR OBRTNEGA IN MONTAŽNEGA PODJETJA

ZARJA Kamnik
MEKINJE, Molkova pot 5

objavlja
PROSTA UČNA MESTA

za izučitev naslednjih poklicev:

- 5 za elektroinstalaterje
- 6 za stavbne ključavničarje
- 4 za instalaterje centralne kurjave
- 2 za vodovodne instalaterje
- 2 za instalaterje klimatskih naprav (klepar)
- 1 za pleskarja in soboslikarja

Pogoj za sprejem v učno razmerje je uspešno končana osemletka.

Poleg redne mesečne nagrade nudi podjetje povečane nagrade za dober učni uspeh v šoli in uspešno praktično delo v podjetju. Pismene ponudbe z dokazili o uspešno končani osemletki sprejema personalni oddelek podjetja.

Zbor slovenskih pionirjev v Ljubljani

Tradicionalna vsakoletna kurirčkova pošta je letos zaključila svojo pot v Ljubljani. Ob tej priliki so se zbrali pionirji iz vse Slovenije na Zboru slovenskih pionirjev v Ljubljani. Pridružile pa so se slovesnosti tudi delegacije pionirjev iz vseh naših republik ter predstavniki slovenskih otrok, ki živijo v Italiji, Avstriji in na Madžarskem.

Te prireditve se je udeležila tudi skupina iz naše občine. 19. maja so se pionirji odpeljali pod vodstvom svojih voditeljev v Ljubljano, kjer so jih pred občinsko skupščino Moste že pričakovali predstavniki ZPM in vodiči ter jih spopremili do osnovne šole Jože Moskrnič. Tam so jih pozdravili in prisrčno sprejeli njihovi vrstniki in jim pripravili obilno kosilo, nato pa jih spopremili na svoje domove, kjer so bili njihovi gostje oba dneva.

KAMNIŠKI PIONIRJI OB TABORNEM OGNJU V SOSTREM.

Ob 17. uri so se zbrali vsi pionirji na zaključni prireditvi v hali Tivoli. Tovariš Franc Leskovšek-Luka, prvi komandant slovenske partizanske vojske, je prevzel kurirčkove torbe od pionirjev-kurirjev z vseh petih poti: Primorske, Stajerske, Dolenjske, Gorenjske in Slovenske Koroške.

Nato je pionirjem spregovoril predsednik slovenske skupščine Sergej Kraigher o 30-letnici obstoja pionirske organizacije, o delu in požrtvovalnosti pionirjev med NOB in o vojni ter o pomenu samoupravljanja tudi v pionirskih vrstah.

Sledil je kulturni spored, v katerem so sodelovali Slovenski oktet, pevca Ladko Korošec in Oto Pestner, Partizanski invalidski pevski zbor, ki ga je vodil Radovan Gobec. Sledile so recitacije najmlajših, zabavne in prijetne, ki so vse spravile v dobro voljo in smeh. Znana igralca Rifle in Brane pa sta pripovedovala o šaljivih dogodivščinah iz nemške šole. Fizikulturniki so prikazali svoje telovadne spretnosti, nastopila sta še folklorna skupina France Marolt iz Ljubljane in ansambel Borisa Lesjaka. Prijetnost je poživila še Pika Nogačička s svojimi zgodbami. Proslavo pa so zaključili pevski zbori iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja.

Navzoči so navdušeno spremljali spored in se izvajalcem z dolgim ploskanjem zahvaljevali za lepo doživetje. Prijeten večer je potekel na domovih gostiteljev pionirjev ter njihovih staršev. Kar ni bilo mogoče odpraviti k počitku. Vsi so si imeli toliko povedati, da so šele pozno legli.

Drugi dan so se spet zbrali pred solo in so se odpeljali na Ljubljanski grad, od koder so si ogledali belo Ljubljano in okolico. Tovarišica pa jim je opisovala posamezne zanimivosti.

Po malici je bil odhod k Urhu. Tudi tu je bil pred spomenikom NOB spominski kulturni spored. Nato pa so vsi pionirji krenili peš po partizanski poti v vasico Sostro k tabornim ognjem.

Tu so jih že pričakovali nekdanji borci in jim pripovedovali o svojih doživetjih iz NOB. Prisrčen miting pa je ustvaril veselo razigranost, ki jo je popestril partizanski golaž – vsem je šel izredno v slast.

Hitro je vse minilo. Treba se je bilo posloviti od svojih vrstnikov gostiteljev. Izmenjali so si še naslove in obljubili, da si bodo dopisovali in se tudi obiskovali.

Vsem pionirjem bo to srečanje nepozabno. Vsa zahvala ZPM za take vsakoletne prireditve.

BM

Uspela predavanja o splošnem ljudskem odporu

V obdobju od 2. februarja do 13. aprila so bila na Kamniškem organizirana dopolnilna predavanja o obrambni vzgoji nerazporejenega prebivalstva. Na predavanjih so bili občani seznanjeni z osnovnimi načeli republiškega zakona o splošnem ljudskem odporu ter nalogami občanov, državnih organov, gospodarstva in družbenih služb v primeru vojne ali naravnih in hudih nesreč.

Predavanje je organizirala Delavska univerza Kamnik, pomoč pri obveščanju in udeležbi občanov pa so nudile krajevne organizacije, SZDL in odbori za SLO pri krajevnih skupnostih.

Z izjemo mesta Kamnik je bila udeležba občanov na vseh drugih območjih zadovoljiva, saj se je predavanjem udeležilo 2824 občanov.

Po posameznih krajevnih skupnostih je bila udeležba naslednja:

	občanov
Črna	140
Duplica-Volčji potok	310
Godič	99
Laze	124
Kamnik	485
Kamniška Bistrica	206
	310
giz	98
Moste	130
Motnik	79
Nevelje	94
Podgorje	107
Pšajnovica	48
Sela	50
Srednja vas	90
Smarca	87
Šmartno	121
Tunjice	109
Vranja peč	60
Skupaj	2824

Pričakovati je bilo, da se bo teh predavanjem udeležil vsaj po en član gospodinjstva. Zato so bila to pot in v ta namen razdeljena družinska vabila. Če smo z udeležbo nerazporejenih občanov zunaj Kamnika lahko zadovoljni, tega ne moremo trditi za mesto Kamnik, saj se jih je od 4000

obveznikov udeležilo predavanjem le 485, kar znaša 12 % vseh obveznih občanov.

Zato bo potrebno v prihodnje pošiljati občanom Kamnika osebna vabila, proti tistim, ki se tudi na ta vabila ne bodo odzvali, pa bo oddelek za narodno obrambo ukrepal v smislu zakonskih določil.

Ta ukrep bo potreben tudi zaradi pripomb nekaterih občanov, ki so se predavanjem udeležili, češ da je vseeno, četudi jih ne bi bilo na predavanju, saj tako nič ne ukrepamo proti tistim, ki predavanjem ne obiskujejo.

Zato svetujemo občanom Kamnika, naj to obvezno državljansko dolžnost v prihodnje vestneje izpolnjujejo.

Koordinacijski odbor za splošni ljudski odpor pri obč. konf. SZDL Kamnik

PARTIZANSKE ENOTE SO POMEMBEN DEJAVNIK SPLOŠNEGA LJUDSKEGA ODPORA – Z NEDAVNE VAJE V KAMNIŠKI BISTRICI.

Spomenik talcem pri pošti

Minilo je trideset let...

Ko se spomnim tistih strašnih dni v juniju leta 1941, se mi zdi kot bi bilo to včeraj, nam je dejala mati, s katero smo se pogovarjali te dni o njenem sinu, ki je pred tridesetimi leti kot dvajsetletni fant dal svoje življenje za to, da smo danes svobodni in da je naše življenje lepše...

Tistega junijskega jutra so Nemci pred nekdanjo pošto pripeljali osem mož in fantov in jih obesili. V opozorilo našim ljudem, ki so se drznili reči 'ne' in upreti tujčevemu nasilju... Trije med njimi so komaj dobro začeli živeti, stari so bili nekaj čez dvajset let.

V petek, 30. junija, bo poteklo trideset let od tega strašnega dogodka, katerega žrtve so bili možje in fantje s Stahovice, Županjih njiv, Zagorice, Nevelj in Vrhpolja.

Občinski odbor zveze združenj borcev Kamnik bo v počastitev njihovega spomina 22. julija letos odkril lep spomenik na Trgu talcev v bližini spomenika generalu Maistru.

Spomenik v obliki fontane z osmimi posodami je iz pohorskega granita in izdelan po zamisli ing. arhitekta Bojana Šlegla.

Na pobudo našega uredništva so mladi zgodovinarji z osnovne šole v Stranjah pod vodstvom Majde Šteblaj obiskali družine in svoje talcev s svojega območja ter zbrali podatke in fotografije, za kar se jim lepo zahvaljujemo. Tako bomo iz njihovih opisov izvedeli, kdo so bili ti skromni in pogumni ljudje, kje in kako so živeli.

FRANC ERJAVŠEK

se je rodil 23. oktobra 1920 kot zadnji – osmi otrok v delavski družini.

Že v zgodnji mladosti se je zanimal za rejo zajcev in golobov. V časopisu Rejec malih živali je bil objavljen članek o njegovi skrbi za male živali. To ga je spodbudilo k še večji skrbnosti.

Osnovno šolo je obiskoval v Stranjah. Vseokoli je bil odličen učenec. V prostem času je rad bral knjige in pisal. Zapisoval si je tudi važnejše dogodke v dnevnik, ki se je ohranil. Ker doma niso mogli preživljati šte-

Bekanntmachung

Anlässlich verschiedener Kampfhandlungen zwischen den eingesetzten Polizeikräften und einer kommunistischen Mordbande, die in den vergangenen Wochen im Kreis Steier verschiedene Raub- und Mordüberfälle verübt hat, wurden in letzter Zeit 18 Banditen im Kampf erschossen und eine grössere Zahl gefangen genommen.

Von den Gefangenen wurden nachstehend angeführte Banditen am 30. Juni 1942 in Steier

ZHENTLICH gehängt:

1. REBERNIK Sorko, 31. 8. 1921 geb., Zagorica Nr. 8 wohnhaft
2. ERJAUSCHKEK Franz, 23. 10. 1920 geb., Supantivce wohnhaft
3. OVSSENER Julius, 6. 7. 1920 geb., Oberfeld wohnhaft
4. GRABNER Johann, 15. 12. 1901 geb., Neul Nr. 18 wohnhaft
5. JERAS Franz, 29. 9. 1911 geb., Steiner-Feldstr. wohnhaft
6. BALANTITSCH Anton, 17. 1. 1900 geb., Goditsch wohnhaft
7. PREKLET Mihael, 5. 1. 1902 geb., Steiner-Feldstr. wohnhaft
8. KREGAR Karl, 22. 4. 1916 geb., Stahovitz wohnhaft

Sie haben am Kampf gegen die deutsche Polizei mit der Waffe in der Hand teilgenommen, waren an verschiedenen Mordüberfällen und Plünderungen beteiligt bzw. haben ihre Wehrmaßnahmen über den Außenhalt und die Tätigkeit der Banditen nicht den zuständigen Behörden bekanntgegeben. Es hat sie Ihre verdiente Strafe getroffen.

Ihr Schicksal möge allen Jenen zur Lehre dienen, die nach wie vor glauben, durch Mord und Plünderung sich gegen die deutsche Ordnung auflehnen zu können. Dies gilt insbesondere für jene, die in den letzten Wochen den Verlockungen der Banditen ergriffen und sich ihnen angeschlossen haben. Früher oder später erwischt sie ihr Los, falls sie nicht dem Weg zur Dinkäcker finden und sich bei der Dinkäcker melden. Wer mit dem Terror der Banditen nicht einverstanden ist und sich von ihnen lossagt, wird geschützt.

PLAKAT, S KATERIM JE OKUPATOR HOTEL OPRAVIČITI SVOJ ZLOČIN

vilne družine, je moral služiti. Služil je v Stranjah. Na paši si je s petjem in žvižganjem krajšal čas. Kasneje je bil zaposlen na Žagi v Stahovici. Bil je tudi član Planinskega društva, ker je bil ljubitelj gora.

Ko je bila vojna, je leta 1942 začel sodelovati s partizani. Dne 6. junija 1942 pa je šel v partizane, in sicer v Kamniško četo. Takoj ko je vstopil, so Nemci začeli hajke. Bil je ranjen. Poslali so ga v bunker nad Županje njive. Med potjo pa so ga dobili Nemci in ga odpeljali v zapor v Kamnik. V Kamniku je bil samo nekaj dni, nato pa so ga odpeljali v Begunje.

Dne 29. junija 1942 pa so ga skupaj s šestimi tovariši v Kamniku javno obesili. Pokopan je v Dragi.

ZORKO REBERNIK

je bil rojen leta 1921 v Stahovici. Po končani osnovni in obrtni šoli se je zaposlil kot izučeni mesar v Mengšu. Bil je vesel, vedno nasmejan fant.

Ko se je začela vojna, mu je bilo 20 let. V začetku leta 1942 je šel v partizane. Domačim tega ni povedal. Dejal jim je, da gre po oprav-

Objava

Ob priliki raznih bojov med policijo in neko komunistično tolpo, ki je v preteklih tednih v Kroci Steier izvršila razne roparske napade, je bilo v zadnjem času 18 banditov v boju ubitih v večji številni ujeti.

Od ujetnikov so bili dne 30. junija 1942 v Steier

Javno obeseni:

1. REBERNIK Sorko, roj. 31. 8. 1921, stanujoč Zagorica Nr. 8
2. ERJAUSCHKEK Franz, roj. 23. 10. 1920, stanujoč Supantivce
3. OVSSENER Julius, roj. 6. 7. 1920, stanujoč Oberfeld
4. GRABNER Johann, roj. 15. 12. 1901, stanujoč Neul Nr. 18
5. JERAS Franz, roj. 29. 9. 1911, stanujoč Steiner-Feldstr.
6. BALANTITSCH Anton, roj. 17. 1. 1900, stanujoč Goditsch
7. PREKLET Mihael, roj. 5. 1. 1902, stanujoč Steiner-Feldstr.
8. KREGAR Karl, roj. 22. 4. 1916, stanujoč Stahovitz

Obsojeni so z orožjem nastopili proti policiji, so bili soudeležni pri raznih umorih in roparskih napadih in isto delovanje banditov privabil pristojnim oblastem. Doležila jih je zaslužena kazen.

Nih usoda naj bo ostim v posek, ki so in se mislijo, da se umori in roparskim napadi morejo upirati nemškemu red. T velja posebno omni, ki so naselili vabam banditov in se jim priključili, saj bo prej jih bo doletela njih usoda, če ne bodo naš pot nazaj in se prijavili oblasti. Kdor se ne strinja s terorističnimi banditov in se njim odprave, bo zaščit.

Objava

Begunje, kjer so bili zaprti od 20. do 30. junija 1942.

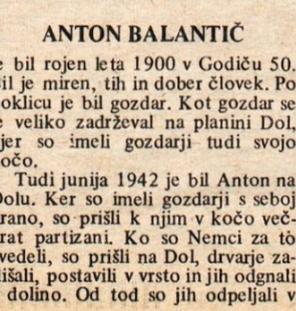
Antonova žena Marija, sestra Franca Jerasa, je že prve dni prišla v Begunje z željo, da bi prinesla možu in bratu hrano. Moža ni videla, z bratom pa je smela v navzočnosti stražnika spregovoriti le nekaj besed

ANTON BALANTIČ

je bil rojen leta 1900 v Godiču 50. Bil je miren, tih in dober človek. Po poklicu je bil gozdar. Kot gozdar se je veliko zadrževal na planini Dol, kjer so imeli gozdarji tudi svojo kočjo.

Tudi junija 1942 je bil Anton na Dolu. Ker so imeli gozdarji s seboj hrano, so prišli k njim v kočjo večkrat partizani. Ko so Nemci za to zvedeli, so prišli na Dol, dvarje zaslišali, postavili v vrsto in jih odgnali v dolino. Od tod so jih odpeljali v

FRANC JERAS

o gospodarskih zadevah. Kasneje je zvedela, da nista dobila ničesar, kar jima je prinesla.

Mimi Nikolič iz Begunj je videla, kako je moral Anton Balantič pred smrtjo skupaj s svojimi tovariši v Dragi kopati grobove, v katerih zdaj počivajo.

Karel je šolo obiskoval v Stranjah. Po končani šoli se je zaposlil kot delavec. Bil je vesele narave, rad se je šalil in bil dober tovariš.

Že leta 1941 se je odločil, da gre v partizane. Kot partizan se je veliko zadrževal na planini Dol. Z domačini se je malokdaj videl, brez doma pa je bilo njemu, ki je bil na dom tako navezan, težko. Ko je prišel nekoga junijskega dne leta 1942 domov, so ga domači pregovorili, naj se prijavi Nemcem v Komendi. To je

stori.

MIHA PREKLET

je bil rojen 5. februarja 1902. Bil je kmečki sin. Po končani osnovni šoli v Stranjah je delal kot drvar v Kamniški Bistrici; v prostem času pa je delal doma na kmetiji.

Ko se je začela vojna, mu je bilo 39 let. V njihovo hišo na Prelesju pod Sv. Primožem so se zelo radi zatekali partizani. V gozdu nad hišo pa so imeli partizani tudi svoj bunker. Miha jim je v bunker vsako jutro nosil mleko in kruh. Partizani so ga vabili, naj se jim pridruži, a ker se je preveč bal za domače, tega ni storil.

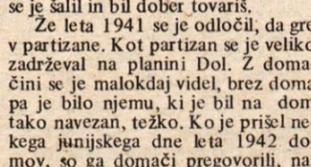

KAREL KREGAR

je bil rojen leta 1916 na Stahovici. Bil je najmlajši sin številne družine. Kregarjevi so imeli malo kmetijo, na kateri so morali težko delati in večkrat živeti v pomanjkanju.

Karel je šolo obiskoval v Stranjah. Po končani šoli se je zaposlil kot delavec. Bil je vesele narave, rad se je šalil in bil dober tovariš.

Ze leta 1941 se je odločil, da gre v partizane. Kot partizan se je veliko zadrževal na planini Dol. Z domačini se je malokdaj videl, brez doma pa je bilo njemu, ki je bil na dom tako navezan, težko. Ko je prišel nekoga junijskega dne leta 1942 domov, so ga domači pregovorili, naj se prijavi Nemcem v Komendi. To je

FRANC JERAS

je bil rojen 12. septembra 1911 v Stahovici. Bil je slaboten, tih in mi-

FRANC JERAS

ren kmečki fant. V otroških letih je pasel krave, edini prijatelj pa mu je bil pes, ki ga je na vrvi vedno vodil s seboj. Njemu je tudi posvetil ves prosti čas.

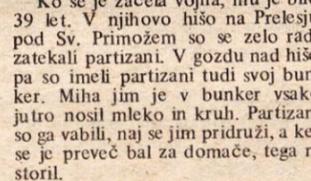
Kot mlad fant je delal doma na kmetiji in drvaril. Z drvarji je preživel veliko časa tudi na Dolu, na Veliki planini. Tam je bil tudi usod-

negi dne leta 1942. Ker so se v drvarski koči zadrževali večkrat tudi partizani, jih je nekdo izdal. Prišli so Nemci in ga odpeljali z drugimi drvarji in ujetimi partizani v Drago na Gorenjskem. Tam so ga mučili. 30. junija 1942 so ga v jutranjih urah pripeljali v Kamnik in ga pred pošto obesili.

JULIJ OSENER

se je rodil 6. junija 1920 na Vrhpolju pri Kamniku. Kot mlad fant se

je v tovarni Titan izučil za ključavničarja. Kot ključavničarski pomočnik je še naprej ostal pri Titanu. Bil je zelo družaben in vesel fant. Zelo rad je sodeloval pri prosvetnem društvu in Neveljah, kjer so vsako leto pripravili najmanj eno igro. Toda kmalu je prišla vojna in 31. maja leta 1942 je Julij odšel v partizane. Tudi njega so Nemci ujeli v hajki na planini Dol pod Veliko planino. Skupaj z ostalimi ujetimi borci so Julija odpeljali v begunjske zapore. Komaj 22 let je imel, ko so mu naduti nacistični okupatorji na najbolj nečloveški način vzeli življenje.

JANEZ GRABNAR

je bil rojen leta 1901 v Neveljah. Po končani osnovni šoli se je zaposlil kot železniški delavec na železniški postaji v Kamniku.

Konec maja 1942 je šel v partizane. Ko so Nemci 19. junija 1942 obkolili partizane na Veliki planini, je bil skupaj z nekaterimi borci ujet. Takrat je padlo 18 naših borcev. Po mučenju v kamniških in begunjskih zaporih je skupaj s sedmimi tovariši 30. junija žrtvoval svoje življenje za osvoboditev in lepše življenje naših ljudi.

FRANC JERAS

ren kmečki fant. V otroških letih je pasel krave, edini prijatelj pa mu je bil pes, ki ga je na vrvi vedno vodil s seboj. Njemu je tudi posvetil ves prosti čas.

Kot mlad fant je delal doma na kmetiji in drvaril. Z drvarji je preživel veliko časa tudi na Dolu, na Veliki planini. Tam je bil tudi usod-

FRANC JERAS

ren kmečki fant. V otroških letih je pasel krave, edini prijatelj pa mu je bil pes, ki ga je na vrvi vedno vodil s seboj. Njemu je tudi posvetil ves prosti čas.

Kot mlad fant je delal doma na kmetiji in drvaril. Z drvarji je preživel veliko časa tudi na Dolu, na Veliki planini. Tam je bil tudi usod-

ren kmečki fant. V otroških letih je pasel krave, edini prijatelj pa mu je bil pes, ki ga je na vrvi vedno vodil s seboj. Njemu je tudi posvetil ves prosti čas.

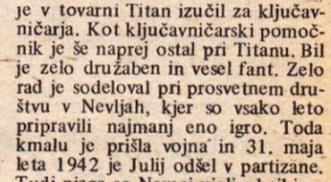
Kot mlad fant je delal doma na kmetiji in drvaril. Z drvarji je preživel veliko časa tudi na Dolu, na Veliki planini. Tam je bil tudi usod-

FRANC JERAS

ren kmečki fant. V otroških letih je pasel krave, edini prijatelj pa mu je bil pes, ki ga je na vrvi vedno vodil s seboj. Njemu je tudi posvetil ves prosti čas.

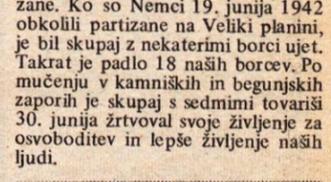
Kot mlad fant je delal doma na kmetiji in drvaril. Z drvarji je preživel veliko časa tudi na Dolu, na Veliki planini. Tam je bil tudi usod-

FRANC JERAS

ren kmečki fant. V otroških letih je pasel krave, edini prijatelj pa mu je bil pes, ki ga je na vrvi vedno vodil s seboj. Njemu je tudi posvetil ves prosti čas.

Kot mlad fant je delal doma na kmetiji in drvaril. Z drvarji je preživel veliko časa tudi na Dolu, na Veliki planini. Tam je bil tudi usod-

FRANC JERAS

ren kmečki fant. V otroških letih je pasel krave, edini prijatelj pa mu je bil pes, ki ga je na vrvi vedno vodil s seboj. Njemu je tudi posvetil ves prosti čas.

Kot mlad fant je delal doma na kmetiji in drvaril. Z drvarji je preživel veliko časa tudi na Dolu, na Veliki planini. Tam je bil tudi usod-

Kako je Lira pela na Poljskem

V osrednji poljski zborovski reviji „Zycie spiewacze“, ki izhaja v Varšavi, je v letošnji marčevski številki izšla strokovna kritika lanskih nastopov LIRE na Poljskem. Kritiko je napisal Vincenty Wojtowicz. Članek ima tudi slike LIRE na odru v Šlezjski filharmoniji v Katowicah.

Po krajšem uvodu, v katerem je pojasnjeno, na kakšnih osnovah je slonela Lirina turneja piše Wojtowicz:

„Prispeli so k nam v sestavi 35 oseb, na videz torej številčno ne preveč močni, vendar pa je tisto, kar so predstavili z odra, preseglo vsa pričakovanja in postalo zares nevsakdanje umetniško doživetje, ki nam je za daljši čas dalo snov za razmišljanje o dovršenosti izvajalske umetnosti.

Zbor „Lira“ je bil ustanovljen leta 1882, šteje torej skoraj 90 let in je nemara prvo, na vsak način pa sedaj najstarejše pevsko društvo v Sloveniji. Sestavljajo ga, podobno kot pri nas, umetniki-amaterji, med njimi izobraženci, delavci in kmetje, torej ljudje z različno izobrazbo in različno stopnjo glasbene predpriprave, ki pa so – kakor se je potem pokazalo – dosegli v svoji umetnosti najvišjo stopnjo, prodrli v njene skrivnosti, ali preprosto rečeno, dosegli najvišjo izvajalsko raven, ki je dostopna amaterjem, a morda celo poklicnim pevcem. Zato se „Lira“ lahko izkaže z velikimi umetniškimi dosežki in z velikimi

strokovnimi uspehi tako doma kot v tujini, na odrih Avstrije, Holandije, Nemčije, Švice, Italije in v zadnjem času tudi Poljske.

Ko zdaj prehajam h koncertom, zlasti h koncertnemu, dne 22. junija preteklega leta v dvorani Šlezjske državne filharmonije v Katowicah, želim podčrtati, da je bil ta koncert najprej zamišljen kot „duet“ obeh zborov, od katerih naj bi vsak izpolnil polovico programa. To naj bi dalo poleg popestritve tudi snov za primerjavo in usmeritev nadaljnega šolanja našega zbora. Skoraj v zadnjem hipu pa je „Echo“ odstopil od te zamisli, preprosto zato, da bi dal gostom več možnosti za petje, poslušalcem pa, da se bolje seznanijo z njihovo glasbo in je svoj nastop omejil na to, da je uvedel „Liro“. Zato posvečam obravnavi nastopa predragih gostov ves recenzijski del tega poročila.

Najprej moram poudariti zvok zbora, poln bleksa in prav južnjaškega žara, naravnost idealno izenačenost glasov, lepo interpretacijo, čeprav nekoliko drugačno od naše, predvsem pa očarljivo lirčnost tenorjev. Ostali izvajalski elementi, kot: čistost intonacije, dikcija, interpretacija, izbor pesmi in podobno, so prav tako pričali o najvišjih kvalitetah zbora in seveda tudi njegovega vodje prof. Sama Vremšaka, čigar talentu in umetnosti je treba dati posebno priznanje.

Sicer pa je bil merilo za splošni vtis petja „Lira“ navdušen aplavz, ki se je izrazil v neskončnih „bis“ in „bravo“, ponavljajočih se

MILI GOŠČIE Z KAMNIK

Kiedy w lutowym numerze „Zycia“ z ubiegłego roku przekazywalem swoje wrażenia z pobytu katowickiego chóru męskiego „Echo“ w Wiedniu nie przypuszczałem nawet, że odniesiony tam wtedy sukces artystyczny i propagandowy tak stosunkowo szybko zaowocuje, a sam bieg wydarzeń zmusił nas do dalszej, bardziej jeszcze wyczerpanej pracy nad programem i programem, po to byśmy mogli sprostać stojącym przed nami sądanom i potwierdzić, że raz już na własnym przykładzie, że osiągnięcia sobowiązuja.

Odtąd ówczesny nasz sukces i uzyskane w następstwie pochlebne recenzje prasy wiedeńskiej zwróciły na nas uwagę Wojewódzkiego Ośrodka Kulturalno Oświatowego w Katowicach, w następ-

Chór męski „L I R A“ z Kamnik

FAKSIMILE ČLANKA O LIRI V POLJSKI REVJI „ZYCIE SPIEWACZE“

dolgo časa, s kakršnim je občinstvo stoje počastilo izvajalce.

K uspehu „Lira“ je v enaki meri prispeval tudi program, ki je zajel dovolj širok in reprezentativen prerez zborovske ustvarjalnosti skladateljev Slovenije in drugih pokrajin jugoslovanske federacije, začenši z deli Jakoba Gallusa pa do pesmi Mirka, Lajovca, Tomca, Cirila Vremšaka, Mokrancja (Srbija) in Devčića (Hrvatska).

Zanesljivo so se izkazale – kot vedno pri nas zaradi svoje specifičnosti – ljudske in partizanske pesmi jugoslovanskih narodov in na te pesmi je morda najbolj živo reagirala publika, ki jo je kljub jezikovni pregradi in kulturni različnosti očarala umetnost naših južnih pobratimov.

Jugoslovanski gostje so še dvakrat nastopili pred poljskimi poslušalci: enkrat v Wisli, kjer so

dali prav tako lep koncert za letovišarje, drugič pa v Radiu, ki je posnel vrsto njihovih pesmi in jih nato reproduciral v svojem programu v začetku novembra minulega leta.

Ko sem vprašal prof. Vremšaka, na kakšen način je mogel doseči njegov zbor tako visoko raven, mi je odgovoril, da v njegovem zboru ni statistik in da kakovost posameznikov, ne pa število glasov, odloča o končni kvaliteti zbora, v kateri rega sprejema le najboljšje. Zato je ta zbor številčno tako majhen. Razen tega so tak nivo dosegli z vztrajnim delom pevcev, z njihovo zavestno disciplino, udeležbo na vajah in ambicijo.

Teško nalogo imam pred sabo, a termin našega odhoda v Kamnik se vse bolj približuje. „Pilimo dokončno obliko“ in menda ne bomo razočarali. O tem pa, kako bo, bom spregovoril drugič.“

A. Č.

Financiranje kulture v naši občini

Še vedno premalo denarja

24. maja je zasedala skupščina kulturne skupnosti Kamnik in med drugim sklepala o razdelitvi sredstev za kulturno dejavnost v občini Kamnik za leto 1972.

Lani sprejeti zakon o financiranju kulturnih skupnosti v SR Sloveniji določa glavna vira finančnih sredstev za kulturne skupnosti – občinske proračune in 0,5% republiškega davka od prometa blaga na drobno, zbrana na območju skupščinske občine (odstopljena republiška sredstva).

Skupščina občine Kamnik je iz sredstev proračuna namenila kulturni skupnosti za leto 1972 401.600,00 din, odstopljena republiška sredstva so planirana v višini 380.000,00 din. Kulturna skupnost Kamnik pa je prejela prošnjo za 1.100.513,40 din.

Na več posvetovanjih je bilo že ugotovljeno, da sedanji način financiranja kulture ni najbolj primeren, ker sloni na pogojih, specifičnih za posamezne občine, na katere pa kulturne skupnosti ne morejo vplivati. Vzemiimo primer naše občine: imamo razmeroma dobro raz-

vito mrežo amaterskih društev, od katerih nekatera po kvaliteti daleč prednačijo pred društvi iz drugih slovenskih občin (LIRA), ima tri profesionalne inštitucije (knjižnica, muzej, zavod za spomeniško varstvo), Kamnik pa nima večje trgovske hiše, v kateri bi lahko občan nakupil raznovrstnejše blago in bi 0,5% republiškega davka od prometa blaga na drobno ostalo v občini kot dohodek kulturne skupnosti, ki dejavnost društev in zavodov financira. Da je temu res tako, pogledimo v sosednje Domžale, kjer se zaradi trgovine Napredek, kljub bližini Ljubljane, nateče v kulturno skupnost Domžale skoraj še enkrat toliko odstopljenih republiških sredstev kot v Kamniku. Enostavno povedano: vsak občan občine Kamnik, ki gre kupovat v Domžale ali Ljubljano, prispeva s svojim nakupom k sredstvom tamkajšnjih kulturnih skupnosti.

V smislu stabilizacijskih ukrepov je kulturna skupnost Kamnik letos zaprosila (in v celoti tudi dobila) skupščino občine Kamnik samo za sredstva, ki jih kot minimalna določa zakon o financiranju kulturnih skupnosti, čeprav so potrebe v občini veliko večje: še dlje ostaja odprto vprašanje sredstev za investicije in adaptacije (prostori društev v nekdanjih kulturnih ali zadružnih domovih, dokončna adaptacija gradu Zaprice, rešitev romanskega kompleksa na Šutni v Kamniku).

Skupščina kulturne skupnosti Kamnik je v okviru finančnih možnosti sprejela letošnji program pospeševanja kulturnih dejavnosti ter si v začrtanih načelnih usmeritvah zadala naslednje neposredne naloge:

1. Oblikovanje dolgoročnega programa kulturne dejavnosti

Vsebinska: V zakonu o kulturnih skupnostih je zapisano, da mora kulturna skupnost Slovenije izoblikovati in sprejeti nacionalni program kulturne dejavnosti. Tak program naj bi bil sinteza vseh programov temeljnih kulturnih skupnosti ob enotno postavljenih ciljih. Skupščina kulturne skupnosti Kamnik je na svoji 1. seji imenovala komisijo, ki bo vodila in usmerjala priprave v zvezi z na-

stajanjem dolgoročnega programa.

Neposredna dejavnost: Komisija in izvršni odbor bosta pripravila osnutek dokumenta in opravila vsa potrebna dela.

Nosilci: Izvršni odbor TKSK, komisija za izoblikovanje dolgoročnega programa kulturne dejavnosti in zunanji strokovni sodelavci.

2. Pospeševanje posameznih vrst kulturne dejavnosti

Vsebinska: Kulturna skupnost Kamnik bo (glede na svoje finančne zmogljivosti) pospeševala pomembnejše akcije posameznih vrst kulturne dejavnosti. V ta namen je izvršni odbor pripravil merila.

Neposredna dejavnost: KS Kamnik bo financirala tisto dejavnost, ki jo bo na podlagi meril določil izvršni odbor in potrdila skupščina kulturne skupnosti Kamnik.

a) **Knjižničarstvo** – Letošnje leto je UNESCO razglasil za leto knjige. Kulturna skupnost Kamnik si bo prizadevala izpolniti predpisane normative za knjižnice III. skupine po sistematizaciji splošno izobraževalnih knjižnic v Sloveniji.

Nosilci: – Izvršni odbor TKSK, Ljudska knjižnica Kamnik, ZKPOO Kamnik.

b) **Muzejska, galerijska in likovna dejavnost** – Leto 1972 je posvečeno desetletnici obstoja muzeja. V proslavo jubileja pripravljamo muzej likovno razstavo: M. Gaspari in arheološko razstavo: Kamnik v prazgodovini. Občasne likovne razstave bodo, če bo razstavni prostor nad kavarno obnovljen.

Nosilci: Izvršni odbor TKSK, kamniški muzej, komisija za likovno dejavnost, krajevna skupnost Kamnik (adaptacija dvorane nad kavarno).

c) **Varstvo kulturnih spomenikov** – KS bo financirala redno dejavnost zavoda za spome-

niško varstvo iz Kranja in akcije: zaključna dela na Malem gradu (prenos sredstev iz leta 1971), topografijo NOV spomenikov na Kamniškem (prenos sredstev iz leta 1971), odkrivanje in restavriranje fresk podružnične cerkve sv. Ahaca na Kališču (soparticipacija republiške kulturne skupnosti Slovenije).

Nosilci: Izvršni odbor kulturne skupnosti Kamnik, zavod za spomeniško varstvo Kranj.

d) **Glasbena ustvarjalnost** – Ena glavnih nalog KS na tem področju je, da razvijemo višjo kvaliteto in stimulatino nagradujemo dosežke. Kulturna skupnost bo financirala delo pihalnega orkestra, sofinansirala simfonični orkester in pevska društva v okviru ZKPOO.

Nosilci: Izvršni odbor kulturne skupnosti, ZKPOO.

e) **Gledališka dejavnost** – Kulturna skupnost bo podprla kreativno dejavnost v gledaliških skupinah, ki delujejo na območju občine Kamnik in skrbela za gostovanje poklicnih gledaliških hiš. V ta namen je KS razpisala abonma za gledališke predstave v Kamniku (danes imamo 145 abonentov), razpis za novo sezono bo jeseni 1972.

Nosilci: Izvršni odbor KS, komisija za gledališka gostovanja in abonma, ZKPOO.

f) **Založniška dejavnost** – V letu 1972 bo KS financirala izdajo XIV. št. Kamniškega zbornika. KS bo podpisala družbeni dogovor z delovnimi organizacijami, ki so že doslej financirale izhajanje Kamniškega zbornika s svojimi oglasi.

Nosilci: – Izvršni odbor KS, komisija za založništvo, uredniški odbor Kamniškega zbornika, kamniški muzej.

g) **Kamniški občan** – Kulturna skupnost bo sofinancirala lokalno glasilo Kamniški občan.

M. Z.

Samovolja v Streliški ulici

Mesec maj je tu, mesec čistoče, cvetja, sonca, letos pa mesec deževja. In v tem mesecu vidimo vse povsod razobešene pozive za varstvo okolja in lepake z lepimi gesli, ki trkajo na našo srčno kulturo in na (ne)moralno zavest vsakega posameznika ter dajejo napotke, kako urejemo okolico za lepši videz in prijetno počutje. Proti namernim kršilcem pa bodo uvedeni celo upravni kazenski postopki!

A na žalost ni tako. Ljudje z „viškom“ denarnih sredstev se postavljajo nad zakon ali poziv, dobro vedoč, da družba ne bo nič ukrenila proti njihovi samovolji: npr. posipajo lastna dvorišča s peskom, ki je bil namenjen cesti; upajo si celo pregovoriti soferja in komunalne delavce, naj iztovorijo pesek, ki je namenjen za cesto, na zasebno dvorišče, usluga pa je poravnana s kozarčkom pijače (alkoholne).

Srečujemo se še z drugimi malomarnostmi v našem okolju: nekateri samovoljno vozijo odpadni material, ki nastaja pri rušenju oziroma adaptacijah starih mestnih zgradb, na nedovoljena mesta v neposredno bližino naselja – kljub prepovedi organa oziroma pozivom, skladnim z odlokom.

Nekateri onemogočajo odtekanje cestne vode v odtočne kanale, tako da cesta postaja v deževnih dneh struga, v suhih pa oblak prahu, ki sili v stanovanje.

So res zakoni in odloki samo za občane, ki jih spoštujejo. Proti ignorantom zakonov oziroma odlokov pa se ne ukrepa; imajo prosto voljo delati v lastno korist – na škodo skupnosti.

Voda in prah ter samovolja in objestnost odnašata dinar iz cestnega sklada zaradi nekaterih brezvestnih uporabnikov ulice.

Je Streliška ulica res pastorka mestnih ulic ter pastorka marsikaterega posameznika, kar je kaj slaba reklama za samoprispevek.

Angelca Moljk,
Streliška 21, Kamnik

Ob 30-letnici požiga Gradišča

8. julija letos bo poteklo 30 let odkar je nemški okupator požgal vas Gradišče v Tuhinjski dolini. V plamenih je tedaj umrlo 12 moških, ženske in otroke pa so izselili v Nemčijo.

V počastitev 30-letnice te tragedije, bodo vaščani izročili svojemu namenu vaški vodovod in cesto iz Smartnega preko Homa v Gradišče.

Proslava bo v nedeljo 9. julija ob 10. uri pri spomeniku v Gradišču. Ob 9. uri bodo odprli cesto iz Smartnega v Gradišče, ob 9.30 pa vodovod v Gradišču.

Pripravljalni odbor vabi vse udeležence NOB s tega območja in ostale občane, naj se slovesnosti udeležijo v čimvečjem številu.

Posvet o odnosih med občinskimi skupščinami in kulturnimi skupnostmi

26. maja 1972 je bilo v Kranjski gori 7. posvetovanje predstavnikov kulturnih skupnosti Gorenjske. Glavna točka dnevnega reda je bila: odnos občinska skupščina – kulturna skupnost. Posvet je pokazal, da so odnosi občinskih skupščin do kulturnih skupnosti na Gorenjskem zelo različni. Namen dosedanjih posvetovanj je bil poenotenje dela, meril, sodelovanje strokovnih moči na Gorenjskem itd., zato so bili vsi udeleženci posveta mnenja, da bodo morale kulturne skupnosti doseči tudi enake odnose in poglede v skupščinah občin po Gorenjskem. Da bodo to lažje dosegle, bodo na naslednjem posvetovanju ustanovile svet kulturnih skupnosti Gorenjske, v katerega bo vsaka kulturna skupnost imenovala dva delegata.

Naslednji regionalni posvet je bil 16. junija v Domžalah.

M. Z.

OPROŠČENIH 7 MATURANTOV

Na gimnaziji Rudolfa Maistra v Kamniku je bilo ob koncu šolskega leta v obeh četrtih razredih 53 učencev. Od teh jih je izdelalo razred 51, dva pa imata popravni izpit. Z odličnim uspehom je izdelalo razred 7 učencev, s prav dobrim 13, z dobrim 26, z zadostnim pa 5. Odlični uspeh so dosegli: Dragotin Ahlin, Marija Bardorfer (iz Mengša), Mira Humar, Veronika Kepic, Milan Prešeren, Helena Šimenc (iz Mengša) in Frančiška Trobešek. Za odlične dijake je s tem matura že končana, ker so oproščeni opravljanja zaključnega izpita.

JUNI

DVORANA KINO – DOM – Simfonični orkester kulturnih skupnosti Domžale – Kamnik bo priredil 30. junija ob 20. uri v dvorani kina Dom Kamnik SIMFONICNI KONCERT. Solist bo Aci Bertonec; izvajali pa bodo Heidnova, Griegova in Dolarjeva dela.

V KAMNIškEM MUZEJU sta odprti stalni razstavi oddelka NOV in upognjenega pohištva. V renesančnem pritličju pa je na ogled razstava: rezljana vrata v Tuhinjski dolini (s katalogom). Muzej je odprt: vsak petek, soboto in nedeljo od 9. do 14. ure in vsako sredo od 9. do 16. ure. Predhodno najavljene skupine si razstave lahko ogledajo vsak dan.

LJUDSKA KNJIŽNICA – V ponedeljek, torek in sredo – izposojanje knjig od 14. do 17. ure, čitalnica od 12. do 19. ure.

V četrtek, petek in soboto – izposojanje knjig: od 9. do 14. ure, čitalnica od 7. do 14. ure.

Nova podoba tuhinjskih kašč

Prav v teh dneh se bodo na travnatem platuju med sadnim drevjem ob gradu Zaprice v Kamniku pričela dela za postavitev že druge lesene kašče iz Tuhinjske doline. Tako počasi uresničujemo zamisel, ki se je porodila ob raziskavah kašč v Tuhinjski dolini v letu 1968. Rezultat teh raziskav je bila študija etnografa Majde Fister in inž. arh. P. Fistra pod naslovom „Kašče v Tuhinjski dolini“, objavljena v Kamniškem zborniku št. XII leta 1968. Ker pa ta publikacija ne zajame tako širokega kroga občanov in ker se je medtem dokončno izkristalizirala zamisel, kako reševati te dragocene ljudske stavbarstva in naše kulturne zgodovine, bi želela v dveh nadaljevanjih pojasniti zamisel o prenosu kašč in vzroka za tako odločitev. V prvem delu naj bi bila definirana kvaliteta tuhinjskih kašč, kar je poglaviti razlog, tako za študijsko obdelavo, kot za napore za uresničitev in izvedbo ideje o „muzeju kašč“ v okviru Muzeja Kamnik, v drugem delu pa naj bi bili predstavljeni pogoji in načrti za postavitev.

I. TUHINJSKE KAŠČE

KOT POSEBEN DOSEŽEK LJUDSKEGA STAVBARSTVA

Kašča — beseda s mnogimi narečnimi značilnostmi (kašča, kašta, košta ...) je del gospodarske arhitekture, ki je imel še vse 19. stoletje bistveno funkcijo v sklopu kmečkih domačij. Kašče so predstavljale simbol gmoznega stanja in bogastva posamezne domačije, bile so spričevalo ekonomske moči gospodarja in njegovega socialnega položaja. Zato ni čudno, da so oblikovanju teh objektov posvetili čisto večjo skrb kot stanovanjskih hišam.

Kašča pomeni prostor, ki je služil za shranjevanje živil, predvsem žita in podobnih za življenje kmeta nujnih stvari. Danes je to po vsej Sloveniji v glavnem prostor v stanovanjski hiši, kot shramba bolj ali manj organizirana, odvisno pač od tega, v koliki meri je nujna večja zaloga, ki mora ostati do prihodnje žetve. Ker je bil ta problem v manj razvitem gospodarstvu nekaj večji, je bil prav zato ta prostor nekako središče, potrebno za sam življenjski obstoj ter je bil tudi drugače vrednoten; biti je moral dovolj varen pred požarom, mrcšom, vzdrževati je moral primerno klimo, moral je biti dobro izoliran in pri roki, hkrati pa dovolj oddaljen (požar!). Poleg tega je moral biti tudi dovolj reprezentativen, da je lahko že z obliko, velikostjo in dekoracijo kazal na ugled lastnika.

Po trditvah nekaterih avtorjev naj bi bila na slovenskem področju kašča objekt, ki se je najprej ločil in osamosvojil od prvotno enocelične stanovanjskega poslopja. Stal naj bi verjetno na kolih, kar so dokazovali nekateri primeri, ki so se ohranili v Beli krajini še do prve svetovne vojne. Teritorialno je bila kašča razširjena po vsej Sloveniji, predvsem v njenem osrednjem delu, nepogrešljiv del domačije pa je bila na Štajerskem, Dolenjskem in Koroškem. Kot zidane stavbe, zgrajene predvsem v baroku pa tudi že v gotiki, jih srečamo na Gorenjskem, najbolj dekorativne pa na Jezerskem in v Ziljski dolini, kar je posledica vplivov s Tirolske.

Zanimiva je datacija kašč v Sloveniji. Časovni razpon je sorazmerno zelo širok, saj zajame kar štiri stoletja. Najbolj zgodnje datirana kašča, ki stoji še danes, je v Martuljku, to je zidana Robičeva kašča, datirana z letom 1530; zadnje pa so nastajale prav v Tuhinjski dolini in najmlajša sedaj znana je bila postavljena v Golicih leta 1914. Seveda pa je razlika med tema dvema kaščama tako velika, da ju enačimo lahko le še po njuni funkciji. Kašča v Martuljku je izredno reprezentativno zidano poslopje z mnogimi gotskimi kamnitimi detajli (od kletnega portala, line na pročelju s posnetimi robovi, kvadratnih oken s poznogotskimi profili do ščitka s kamnoseškim znakom, ki je identičen z znaki v Kranjskogorski cerkvi, kar nam omogoča ugotoviti datacijo in delavnico). Omenjena najmlajša kašča v Golicih iz leta 1914 pa je preprosta, lesena, že iz žaganih desk sestavljena na zidanem podstavku. Po svoji funkcionalni shemi je enaka gotski, po oblikovni strani in konstrukciji pa že brez lastne izrazne moči in se naslanja na vse okoliške zglede. Lastnik te kašče ima posestvo visoko na hribu, domačija je skrita in oblikovno prav nič pretenciozna, zato lahko domnevamo, da je gospodar tudi pri kašči ostal le pri goli funkcionalnosti; postavil mu jo je najbolj preprost domač tesar, že brez kvalitete obrtniške tradicije.

Po trditvah redkih avtorjev, ki so doslej obravnavali kašče na slovenskem etničnem področju, so se le-te oblikovale nekako takole: v 16. stol. je bilo večje število kašč zgrajenih v Ziljski dolini, od tod je bil najvažnejši vpliv na gradnje v gornjesavski dolini in v drugih predelih Koroške. Bolj izoliran je bil v tem obdobju nastanek kašč v Beli krajini. V 17. stol. imamo več podatkov o kaščah na Gorenjskem, Jezerskem in Cerkljanskem, gradnja v 18. stol. pa je zajela predele Štajerske, Dolenjske — okolica Grosupljeva, Iga, Velikih Lašč in Suhe krajine ter Gorjančev. V 19. stol. je bila najintenzivnejša gradnja kašč na Štajerskem od Gornjega Grada do Zadrecke doline in v Tuhinjski dolini. Na širjenje in oblikovanje kašč po Sloveniji je najmočnejše vplival

gospodarsko-ljudovinski razvoj posameznih regij, kar izredno lepo sledimo prav v Tuhinjski dolini, kjer je relativno zadnja faza gradnje v okviru Slovenije. Sledimo lahko vsem fazam oblikovanja. Tudi izredna zgoščenost teh objektov v Tuhinjski dolini, saj je bilo še leta 1968 v uporabi kar 41 kašč, potrjuje relativno gospodarsko moč doline nekoč.

Do sedaj najbolj znana in najbolje ohranjena skupina kašč v Sloveniji je bila na območju Dobrovelj, kjer jih je bilo ohranjenih po avtorju F. Bašu še

NAJSTAREJŠA KAŠČA IZ LETA 1793 V SIDOLU, KI JO BODO LETOS ODKUPILI

19, kar je seveda v primerjavi s Tuhinjsko dolino zelo malo in se ne da primerjati. Največ teh objektov je izginilo med zadnjo svetovno vojno, ko je samo v vaseh Češnjice in Kostanj pogorelo 12 kašč!

Ko so tuhinjsko cesto ob koncu 18. in v začetku 19. stol. ponovno uporabili za tranzit proti Štajerski, je to prineslo nov gospodarski razcvet in z njim tudi kašče kot najočitnejši materialni dokaz tega. Oblikovni vplivi so prišli predvsem iz Štajerske. Razvoj od danes ohranjene najstarejše enocelične kašče iz leta 1973 (Mežnarka v Sidolu), do prve datirane dvo-celične kašče iz leta 1808 (Hribarjeva enako v Sidolu), je skokovit. Največji razmah je zavzela gradnja kašč v Tuhinjski dolini med leti 1820–1850; v tem obdobju so skoraj vse kašče dvo-celične tipa, kjer ena celica služi kot kašča v pravem pomenu besede, druga pa kot shramba najdragocenejšega orodja. Ker je velikost kašče odvisna od velikosti posestva, nam prav to obdobje izpričuje, da so bile kmetije v teh letih v Tuhinjski dolini najmočnejše. Skupaj z velikostjo nam pokaže relativno blagostanje doline v tem času tudi likovni izgled kašč. V začetku le funkcionalno oblikovana arhitektura brez krasnih detajlov se po letu 1825 razbohoti, kar traja vse do štiridesetih let 19. stol.

Ceprav kašče v Tuhinjski dolini ne spadajo med najstarejše na Slovenskem, čeprav jih poprečni obiskovalec Tuhinjske doline skoraj ne opazi, ker so ob cesti seveda najprej izginile, in čeprav so iz lesa, ki ni niti toliko plemenit niti toliko trajen material kot tisti, ki sestavlja nekatere druge umetnostne spomenike, pa morda prav zaradi svoje sorazmerne neznačnosti, zaradi že pred desetletji izgubljene funkcionalne vrednosti in propada nekoč mnogo večjega števila teh dosežkov arhitekture preprostega človeka kašče niso dosegle takšnega pomena, kot ga ima pri nas kozolec na polju ali znamenje ob cesti; niso postale eden simbolov vasi in ljudske umetnosti, čeprav bi to povsem zaslužile. Nekeč je bila kašča celo pomembnejša za kmeta od kozolca in zato tudi skrbneje oblikovana, bolj razširjena od znamenja in zato tudi vključena med stalne sestavne člene, ki so tvorili domačijo, bila je res „srce“ doma.

Tri leta je preteklo od zapisa o kaščah in pri današnjem pregledu Tuhinjske doline bi ugotovili, da je od takratnih 41 izginilo že kar precejšnje število, verjetno pet ali šest objektov! Mnogi od teh spomenikov propadajo sami ali izginjajo brez sledu. Do propada jih ni pripeljal le zob časa, ki je najprej načel slamnato kritino, nato lesena bruna, ki jih je razjedel črv ali so jih poškodovale drugi vzroki — največkrat so kašče premišljeno porušili lastniki ... Uničujejo in podirajo jih hote ali nehoti novi ekonomski pogoji, novi socialni odnosi, ki vnašajo v vasi povsem nove načine življenja. Z gradnjo novih komunikacij in z višjim standardom se povečuje in spreminja promet — in na mestu, kjer je stoletja stala kašča kot ponos in svetinja gospodarja, čez noč zraste garaža, ki brez vsake želje po kakršnekoli oblikovanju ali vključevanju v obstoječi ambient skriva v sebi novega malika — avto! Kako so ljudje nekoč cenili in spoštovali kaščo ne samo pri nas, temveč tudi drugje, nam pove kratak odstavek iz dela Richarda Weissa, ki obravnava švicarsko ljudsko arhitekturo (Hauser und Landschaften der Schweiz) ... Kašča je velika zakladnica v kmečki hiši, zato največkrat stoji malo ločena od hiše, če bi prišlo do ognja, da bi jo lahko rešili. Če bi gorelo, bi gospodar najprej zavpil: „Rešite mi kaščo!“ V kašči ni le zrnja, mesa, oblek, suhega sadja, denarja, zaloge blaga, platna in preje, ampak so celo pisana in druge drobnarije. Kaščo bi skoraj lahko poimenovali srce kmetije ... Tako trditve, ki je skoraj povsem enaka veljala tudi pri nas, bi lahko postavili še pred pol stoletja, R. Weiss jo je za Švico (!) postavil še pred 20 leti!

Kašče danes res nimajo več pomena, kot so ga imele nekoč, zato morda prav v teh zgradbah vidijo kmečki prebivalci in verjetno tudi velik odstotek tako imenovanih meščanov zaostalost in nazadnjaštvo, ki se ga sramujejo, poudarjajo le njihove pomanjkljivosti in jim nočejo priznati niti ene od njihovih kvalitete, niti njihovih estetskih vrednosti ne. Zato jih želijo čimprej odnesti in jih nadomestiti z nečim novim, večjim, bolj uporabnim in naprednejšim ... pa naj bo to delavnica, garaža ipd. Kašča je bila izredno vkomponirana v ambient, konstruktivno in funkcionalno popolna, v proporcih in oblikah pa pravi izraz preprostega, nepokvarjenega okusa kmečkega človeka. Večina novih objektov pa naše vasi le kvare, ne samo v vaško okolje, ampak v našo pokrajino so dobesedno vrinjeli, po funkciji so trenutno morda res ustreznejši, po oblikovni strani pa povsem brezdušni in nemogoči.

Razmisliti bi bilo seveda treba že zdavnaj, kako reševati našo kulturno pokrajino, katere sestavni del so vsekakor prav vasi in kako reševati posamezne objekte — kot poudarke kraja, v katerem so nastali, ali pa kot priče naše kulturne zgodovine. O teh dilemah in rešitvah pa bi spregovorili v prihodnjem sestavku.

MAJDA FISTER

750 let mesta Kamnika 12

Prof. IVAN ŽIKA

O CESTI SKOZI TUHINJSKO DOLINO

Ko so Andeški grofje z ženitvijo postali gospodarji ogromnega dela Gorenjske od Motnika do Kokre s središčem v Kamniku, so skozi Tuhinjsko dolino povezali svoj štajerski posest v Slovenj Gradcu z Gorenjsko. Če je Bertold III., ki je umrl leta 1188, dovolil menihom zajčkega samostana pri Konjicah svobodno prevažanje „skozi vjoli trg Kamnik“, je to dokaz, da je glavna pot iz Štajerske proti Italiji res vodila skozi Kamnik. Menihi so tovarili v glavnem vino, olje in razne izdelke. Seveda pa se je takrat promet šele začel razvijati. Poti v tisti dobi, ko je Kamnik nastajal kot trg, pa si ne smemo predstavljati kot gladke bele ceste, po kateri drdralo vozovi in vozniki pokajo z bičem. Prvotno je bila to tovorna pot ali kvečjemu slabo razvožen kolovoz. Blago so prenašali s tovrstnimi konji, če pa so ga prevažali s kakim nerodnim vozom, so si morali s pripravo pomagati po strmih klančih. To je bilo laže, če je več voznikov potovalo hkrati, pa so pripravo izposojali drug drugemu.

Pot skozi Tuhinjsko dolino je bila torej konec 12. stoletja podobna skopo oskrbovanemu gozdnemu kolovozu, po katerem spravljajo les do ceste. Videli bomo, da konec 18. stoletja ni bila nič boljša. Poizkusimo potovati okrog leta 1200 iz Kamnika po Tuhinjski dolini na Štajersko. Od mestnega obzidja bomo krenili po Grabnu ali današnji Medvedovi cesti do nekdanje Pohlinove žage ali sedanje avtomehanične delavnice, kjer bomo zavili proti vzhodu in prečkali Bistrico. Seveda jo bomo prebrdli na konju, ker struga hudourniške Bistrice ni uravnanja in mosta ni nobenega. Če je voda pregloboka in preveč deroča, bomo počakali, da upade, saj čas ni tako važna postavka v tej dobi. Sedanja Cankarjevo cesto v Spodnjih Mekinjah bomo prečkali nekje bizu začetka Prašnikarjevega drevoreda, južno od stadiona. Nato se bomo povzpeli na teraso, po kateri vodi čez Nevljico nerodna brv, in prebrdli vodo po kolovozu, ki se ga še danes poslužujejo vozniki iz Nevelj in Mekinj. V zemljiški mapi je za prehod čez Nevljico na tem mestu zarisan pot v širini 12 metrov. Tu je bil tudi dohod k bolnišnici za okužene v časih, ko je po Slovenskem divjala kuga. Bolnišnica je stala na levem bregu Nevljice južno od brvi. O tem bomo še govorili na drugem mestu.

Od prehoda čez Nevljico nas bo pot vodila do križišča v Nevljah. Gospodarsko poslopje hiše št. 8 stoji morda že na nekdanjem cestišču, zato je zdaj prehod ozek. Usmerili se bomo po poti proti šolskemu poslopju in nato ob Romšakovi njeni po robu terase. V našem sestavku smo že objavili sliko, ki nam kaže najdišče znamenite čelade iz dobe 600 let pred našim stletjem na Romšakovi njeni. Asfaltno cestišče je zdaj prebrdilo našo pot iz leta 1200, ki se priključi današnji cesti pri hiši št. 40. Nevljico bomo spet prebrdli pred Tesnicami, nato pa se bo od naše poti odcepila pot na Poreber, ki vodi najprej na Gozd in proti Gornjemu gradu, kjer je znameniti benediktinski samostan. Še pred Kavranom se pot izgubi v gozd in pride v dolino tam, kjer je vas Vir, nato pa po sedanjem cestišču najprej, verjetno kar skozi današnji Šmartin, ne pa po stari rimski cesti čez Suhi dol ali Sidol in pod Ivanjkom na vzhodje Kozjaka.

Ze kmalu po letu 1200 so Andeški grofje onstran Kozjaka osnovali gostišče ali hospital, od katerega je dobil Špitalič svoje ime. Rekli so mu hospital na Kozjem hrbtu. Tako se je namreč vse do leta 1921 imenovala sedanja vas Spodnji Okrog, zato lahko domnevamo, da je izpod Kozjaka krenila pot na Češnjice in na Kozji hrbet, nato pa v dolino po gozdnem kolovozu kakor še danes. Tudi sloki odcepa poti proti Češnjicam smo že objavili v našem sestavku.

Tuhinjska cesta ima od rimskih časov sem svojo zgodovino, ki bi jo bilo vredno raziskati. Mi bomo omenili samo nekaj glavnih podatkov, ki pa vendar kažejo, kako je bila cesta povezana z usodo Kamnika in kako je vplivala na njegovo rast in propadanje. Za dobro stanje ceste so se Kamničani vedno potegovali, saj je promet skozi mesto pomenil napredek in blagostanje. Žal niso uspeli, dokler se Tuhinjski niso sami postavili na lastne noge. Poglejmo nekaj podatkov iz razvoja ceste skozi Tuhinjsko dolino!

Dejstvo je, da je bil promet po dolini zelo živahen v prvi polovici 13. stoletja, ko je hospital nudil potnikom zatočišče in oskrbo na dolgi poti. Nato pa so ga prevzeli menihi iz Vetrinje na Koroškem, ki so že oskrbovali cesto čez Ljubelj na severnem robu Andeške poti. Ti so skrbeli za udob-

nost potnikov in popravilo in vzdrževanje ceste. Morda so prav menihi iz Vetrinje speljali cesto čez Kozjak, ki s svojimi 667 metri višine pomeni ne samo razvodje med Kamniško Bistrico in Savinjo, pač pa tudi veliko prometno oviro.

Verjetno se je promet skozi Tuhinjsko dolino v 16. stoletju že močno zmanjšal. Cesta čez Trojane je postala bolj priljučna za trgovanje in potnike. Zato je vetrinjski opat Jurij Reinprecht leta 1608 prodal Špitaliču Hansu Thallerju, ki ga je po svojem priimku preimenoval v Neudal — Novo dolino. To ime je za Špitalič v nemškem jeziku ostalo do konca prve svetovne vojne. V 16. stoletju, ko so se zaradi kuge preselili uradi iz Ljubljane v Kamnik, je bila v Kamniku tudi pošta in poštni sel je potoval proti Gradcu skozi Tuhinjsko dolino. Potem pa je imela spet prednost cesta čez Podpeč in Trojane. Kamničani so se večkrat zamen potegovali, da bi šla pošta spet skozi Kamnik na Štajersko. Leta 1717 so prosili nadvojvodo, da bi jim dovolil pošto. Navajali so v prošnji, da mnogokrat Bistrica tako naraste, da pošta ne more čez reko. Takrat mora spet iti na Kamnik. Poštni sli so pri prehodu broda čez reko že utonili in pisma so šla po vodi. Ko bi se kdaj čez Savo napravil most namesto prevažanja z brodom, bi most bolje stal na Crmuhah kot pri Sentjakobu, kjer zdaj prevažajo pošto po brodu. Toda Kamničani s prošnjami niso dosegli ničesar in Kamnik je še naprej propadal. V Valvozovem času je že bila polovica hiš praznih, v mestu pa je bila ena sama trgovina. Cestna zveza s Štajersko bi spet dvignila Kamnik iz gospodarskega mrtvila. Vendar pa o cesti na višjih mestih niso hoteli razpravljati. Deželna gosposka je bila sama kriva, da so bile ceste v deželi v obupnem stanju. Zapostavljala je mesta, a podpirala graščinski posest. Tako je pustila cesto iz Ljubljane proti Kamniku popolnoma razvozditi, do graščinskih vasi pa je dala graditi nova cestišča. Negodovanje zaradi slabih cest je bilo že tako veliko, da je sprožilo preiskavo o cestnih razmerah na Kranjskem proti kranjskemu deželnemu glavarju Antonu grafu Auerspergu. Preiskavo je vodil kot dvorni komisar Sigmund graf Gallenberg od leta 1748 do 1754. Kaj je komisija ugotovila, ni treba posebej navajati. Morda je bila prav posledica teh razprav dolgoročen načrt za obnovu obstoječih cest in izgradnjo novih cestnih povezav med različnimi predeli dežele. Na ukaz deželne vlade so leta 1783 napravili načrte za cesto Kranj—Kamnik in skozi Tuhinjsko dolino do Ločice. Stroški so bili preračunani na 80.000 goldinarjev, kar je bila za tiste čase zelo velika vsota, ki kaže, da je bilo v načrtu solidno in široko cestišče z velikimi zemeljskimi deli. Žal pa je vse ostalo le pri načrtu. Denarja za cesto po Tuhinjski dolini ni bilo od nikoder. Vse prošnje in posredovanja pri oblasteh niso nič zalegla. Iz leta v leto so odlašali in niti za začetek ni bilo denarja. Francoska okupacija in Ilirija nista stvari nič spremenili. Denarja tudi pod novimi gospodarji ni bilo in tako ni bilo niti priložnosti niti volje za izvedbo cestnih del.

Končno pa so se zganile krajevne oblasti. Videli so, da od deželne vlade ne morejo pričakovati pomoči. Novi čas je že glasno trkal na vrata. Gospodarski napredek pokrajine so zagotavljale samo dobro urejene prometne zveze. Cesta skozi Tuhinjsko dolino pa sploh ni bila cesta, ampak le tovorna pot, po kateri so tovore prenašali na konjskih hrbtih. Stari viri govorijo, da je bilo od Kamnika do Motnika na tej poti kar 72 prelazov (A. Piskar, Novice 1880). Prelaze imamo danes v planinah in zapirajo prehode med lastniki sosednjih pašnikov. Če hočeš najprej, moraš odrinti les in jo potem spet trdno zapreti, tako je pravilo v planinah. Tudi na tuhinjski cesti so zemljiški lastniki ogradili svojo posest in tovarniki so morali sami odpirati in zapirati številne lese. Kako moremo potem govoriti o kaki cesti. Tuhinjska dolina je bila zaprta in ni imela izhoda niti na Celje niti na Kamnik. Nad 4000 prebivalcev v 50 vaseh in zaseških doline je priložilo za izhod, da bi mogli trgovati in prodajati svoje pridelke.

Vsem je bilo jasno, da je stanje nevzdržno. Krajevne oblasti so zaman opozarjale na strateško važnost vzporedne ceste s trojansko in zahtevale po Tuhinjski dolini pravo prometno žilo, ki bi povezovala Štajersko in Gorenjsko. Ker denarja ni bilo od nikoder, sta kamniški okraj s sedežem v Mekinjah in brdski okraj pričela graditi cesto z lastnim denarjem. Leta 1816 so začeli delo. Izhodišče nove cestne zveze je bil leseni most v Kamniku, ki je stal čez Bistrico pod sedanjim železnim mostom, približno tam, kjer je zdaj ječ. Obrežni zidovi mostu so še vidni. Čez Podgoro so speljali cestišče mimo sedanje gostilne Pod skalco na Vrhpolje. Tu so napravili cestni nasip, da so omilili klanec, po katerem so se vzpenjali Kamničani, ko so hodili na

svoja na vrhu klanca ležeča polja, na svoje Vrhpolje. Čez Nevljico so zgradili lesen most pred Tesnicami. Pri današnjem kilometrskem kamnu 3,5 km vidimo, kje je šla stara cesta v gozd na desno prek Strmca, kakor se imenuje hrib pred Kavranom. Tam sta hiši Vrhpolje št. 77 in 78. Danes je ta del stare ceste usposobljen celo za vožnjo s kombijem do obeh hiš. Na drugi strani Strmca pada stari del ceste strmo v vas Vir. Novi del cestišča pa so leta 1816 usmerili na Kavran, kjer so z ovinkov v smeri vasi Markovo skušali ublažiti sicer precej strm vzpon na Kavran. Cestišče so solidno zgradili do izhoda stare ceste na Viru. Tako so krajevne oblasti rešile vprašanje zelo kočljivega dela ceste iz Kamnika čez Kavran v dolžini 3000 sežnjev. Vsa dela so stala po plačanih računih točno 1895 goldinarjev in 33 krajcarjev. Za nadaljevanje gradnje cestišča pa je spet zmanjkalo sredstev tudi v krajevnem merilu. Tu pa je izkazala zagrizenost in solidarnost Tuhinjcev. Volja, da si sami priborijo na obe strani izhod iz doline, je zmagala. Če deželna oblast ne da denarja in jih samo vleče za nos z obljubami in tudi krajevne oblasti nimajo več sredstev, si bodo pomagali sami. Oblasti v Kamniku in na Brdu so jih vzpodbujale in podpirale. In tako so Tuhinjci sklenili, da si bodo sami s prostovoljnimi delom, s tlako ali roboto, zgradili svojo cesto, solidno in zanesljiv izhod iz svoje zaprte doline na obe strani. Zanimivo bi bilo dognati, kdo so bili pobudniki in organizatorji tega tako važnega in za Kamnik ter ves okraj koristnega dela. Gotovo so oblasti iz Kamnika nudile strokovno pomoč in nasvete, toda za kramp in lopato so prijeli prebivalci Tuhinjske doline sami. Res je bil takrat še čas tlake, toda cesta ni bila graščakova, pač pa javna gradnja, delo, ki so ga začeli z veliko voljo za lastno korist in gospodarski napredek vse doline.

Tako je bila s prostovoljnimi delom dograjena vsa cesta od Kamnika do Ločice leta 1822. Vestni kronisti so zabeležili, da so prebivalci Tuhinjske doline opravili 30898 delovnih dni prostovoljnega dela in 9794 delovnih dni z vozili. Kaj nam povedo te številke? Najprej, da so opravili nad 300.000 ur prostovoljnega dela, saj smemo za en delovni dan računati vsaj 10 ur. Če je pri delih sodelovalo 1000 ljudi, to je četrtnina vsega prebivalstva, je vsak žrtvoval 300 ur dela ali 30 dni. Takisto smemo računati 10 ur dnevno za vprego, pri kateri je delal vsaj en voznik. Tako so tudi vozniki opravili blizu 100.000 ur prostovoljnega dela. Cast potrtvčevalnemu prebivalstvu Tuhinjske doline, priznanje njihovemu stremljenju za gospodarski napredek domačega kraja!

Cesta skozi Tuhinjsko dolino je v glavnem ostala vse stoletje taka, kot so jo zgradili s prostovoljnimi delom po vsej dolini, večinoma po stari tovrstni poti. Večja dela so opravili samo pri preložitvi cestišča od Laz čez Kozjak. Do leta 1822 je šla stara tovorna pot v Lazah za hišo št. 56, kjer ima zdaj Majda Hribar gostišče, nato pa čez Novakove njive do Cirkuš in od tam na Kozjak. S prostovoljnimi delom pa so cestišče izpeljali okrog sedanjega kamnoloma pod Goliciami do odcepa ceste na Češnjice in Menino. Povsod so zgradili kamnito cestišče in usposobili cesto tudi za težka vozila. Leta 1929 je avtobus povezal Vransko s Kamnikom in približal prebivalstvo doline središču okraja, ki je bil v Kamniku. Leta 1936 so za 2 metra znižali Kavran in odrezali nevarni ovinek, vzpon s kamniške strani pa z nasipom ublažili. Dve leti kasneje so leseni most na Vrhpolju zamenjali z železobetonskim, pri čemer so kamniške krajevne oblasti uspelo prepričati vojaške kroge, da je most strateško važen. Zato so dobili primerno podporo in ga tako solidno zgradili, da ustreza tudi zdaj prometu z najtežjimi vozili. Po osvoboditvi so leta 1955 zgradili novo cestišče okrog Šmartna in se izognili nerodnemu vzponu skozi vas.

Duh, ki je preveval prednike, da so zgradili cesto z lastnimi žrtvami, živi še v njihovih vnukih. Dvakrat so že prebivalci Tuhinjske doline pri referendumu glasovali za občinski samoprisevek. Le tako je bilo mogoče, da je asfaltni tlak prebrl cestišče, ki so ga utrdili njihovi dedci leta 1822. Asfaltno cestišče pa se ne bo ustavilo povznojem Kozjaka, pač pa bo kasneje prodrlo tja do Ločice in se priključilo cesti, ki čez Trojane vodi v Celje. Takrat bo cesta skozi Tuhinjsko dolino spet dobila pomen, ki ga je imela pred stoletji. Od našega prizadevanja in žrtve je odvisno, kdaj bo napočil ta pomembni trenutek.

(Se bo nadaljevalo)

Srečanje pobratenih mest

KAMNIŠKA DELEGACIJA V RAZGOVORU Z ŽUPANOM OBČINE KERNS

Za tesnejše medsebojne odnose je bilo od 26. do 31. maja srečanje delegacij treh občin: Gendingen - Nizozemska, Kamnik - Jugoslavija v Kernsu - Švica. Našo delegacijo so sestavljali:

- GOBEC Vinko, predsednik SO, vodja delegacije
- BAVČAR Boris, odbornik SO
- AVPIC Stane, predsednik občinskega odbora ZZB NOV Kamnik

Z delovno organizacijo Sivilanit Kamnik smo kombinirali poslovni obisk naše delegacije v Švici. Vinko Bernot je odlično opravil prevajalsko dolžnost, šofer

Andrej nas je srečno prevažal z vzorno vožnjo in z veselostjo popostril naše bivanje v Švici.

Na pot smo krenili zgodaj zjutraj čez Ljubelj, Beljak, Innsbruck, prelaz Brenner proti Luzernu. Pot je bila prijetna, ker ni bilo prave vročine in ne pregostega prometa. Občudovali smo naravne lepote tega dela Jugoslavije, Avstrije in Švice. Vožnja je bila dolga, ker tu še ni dovolj kilometrov hitrih cest. Med potjo sem pripovedoval o potovanju Lire v Nemčijo, Švico in Italijo ter o ljudeh, s katerimi nas vežejo triletna poznanstva in prijateljstvo.

Ob kramljanju in ogledovanju na-

rave smo prišli na švicarsko mejo. Prva ovira je tu, švicarska carina, ki je hotela najti „slivovic“. Seveda smo jo imeli vsak liter, po predpisih, toda cariniki so pregledali vse kovčke in avto, nato pa so se opravičili, ker niso imeli kaj cariniti.

Zvečer ob 19. uri so nas v Kernsu že čakali v hotelu Sonne.

Kerns leži v centralni Švici, ca 25 km v smeri proti Interlaknu ob Sarnenskem jezeru.

V hotelskih sobah smo dobili propekte Švice in podrobni program za naše bivanje. Ze zvečer smo bili na družabnem večeru približno 600 občanov v športni hali „iz jarkskega platna“, postavljeni za praznovanje.

Vse dni smo se zvečer sestajali na družabnih prireditvah, kjer so se s kulturnimi in športnimi programi predstavljale skupine iz občine Kerns, moški in fantovski pevski zbor ter godba na pihala in skupine iz Luzerna ter Nemčije (najboljša športna skupina, judo klub in godba na pihala iz Nemčije pod vodstvom kapelnika jugoslovanskega rodu). Na prireditvah ni manjkalo jodlanja, po katerem so Švicarji svetovno znani. Posebno nas je z jodlanjem navdušila družina Reichmund-Kistler (oče, mati, hči in sin). Nadalje je bil posebnost 7-letni deček, ki je privabljal čudovite glasove iz svojega „alphorna“ dolgega alpskega roga, ki je na enem koncu tanek, proti zavoju se vse bolj širi, na koncu pa je širok približno deset do petnajst centimetrov.

Omeniti velja, da se je prireditev vsak večer udeležilo 600 - 800 občanov, zlasti mladine, ki je ob moderni glasbi nadaljevala rajanje dolgo v noč, seveda ne čez polnoč, ker je to v Švici stroga policijska ura.

Vsi Kamničani (pet) in delegacija Gendingena (10) smo skupaj z domačimi uživali ob kulturnih in športnih programih.

V soboto smo si ogledali kraj ter se pogovarjali o ekonomskem polo-

žaju občine, o njihovih pripravah za čuvanje neodvisnosti ter o drugih zadevah: turizmu, kmetijstvu in problemu zaposlovanja v občini.

Občina Kerns šteje približno 5000 občanov in ima še 30% kmečkega prebivalstva, drugo prebivalstvo se preživlja od turizma, ki je izredno razvit, trgovine ter industrije. Občina ima le nekaj manjših obratov - industrijskih objektov, to je elektro-razdeljevalne stroke, lesne in živilske stroke. Sedaj modrujejo, kako bi razvili industrijo, ki bi omogočila izučitev mladih občanov v poklicih, da bi ostali doma, in ne kot sedaj, ker se izučijo v Luzernu, Zuerichu in drugih večjih industrijskih središčih ter se tam tudi zaposlijo.

Narodni dohodek v občini je 2.500 dol., to pomeni, da je še enkrat večji od našega v Kamniku.

Kamničani smo se prepričali o nujnosti nadaljnega razvoja vseh komponent SLO, kajti to, kar mi razvijamo sedaj v zvezi z vojaškimi veščinami, imajo Švicarji že uvedeno. Čudili smo se izredni disciplini in udeležbi občanov na občinskem streljanju (vsako nedeljo je streljanje na 300 m, ogledala sta si ga tudi tovariša Boris in Stane), kjer malokdo ne zadane cilja. Naš prijatelj Ettlil je dobil posebno kolajno za izredne strelske sposobnosti. Mladina ob nedeljah prostovoljno pripravljajo pohode po azimutu s taktičnimi nalaganji. Ravno v tem času so bile v tem delu Švice večje vojaške vaje in vsi mlajši občani so se jih udeležili za tri tedne. Vojaškega roka v našem smislu nimajo, zato se občani urijo vsako leto na vojaških vajah najprej po tri tedne, kasneje pa vsako drugo leto po en teden. Obleko in orožje imajo vojaki in oficirji doma. Po 50. letu starosti ni več vojaške obveznosti, sleherni pa obdrži obleko in orožje zase.

V. GOBEC

(Prihodnjič nadaljevanje)

Odgovori volivcem

PODGORJE

Zakaj k. o. Podgorje spada v I. proizvodni okoliš, Križ in Komenda pa v II. - zemlja je enaka?

K. o. Podgorje je v smislu zakona o davkih občanov, in sicer 54. člena razvrščena v I. okoliš zato, ker je zemlja ravna ali le rahlo nagnjena, in dovoljuje uporabo težke mehanizacije; urejene pa so tudi dobre komunikacije ter prav dobre tržne razmere.

VRANJA PEČ

Naselje Velika Lašna naj se razvrsti v IV. vrednostni okoliš kot naselja v k. o. Palovče

Po zakonu o davkih občanov ni mogoče deliti katastrske občine na več okolišev. Ker večina katastrske občine Loke po svojem značaju spada v III. okoliš, je tudi naselje Velika Lašna avtomatično v tem okolišu. Razmeroma nizke dajatve plačujejo kmetje z Velike Lašne, ker so njihova zemljišča v nizkih katastrskih razredih.

Cesta Kamnik - Vranja peč - Velika Lašna - Vaseno naj se pre-kategorizira v cesto IV. reda

V letošnjem letu bo skupščina občine Kamnik sprejela nov odlok o kategorizaciji lokalnih cest. Takrat bo tudi cesta Kamnik - Vranja peč - Velika Lašna - Vaseno kategorizirana v ustrezno kategorijo, ki pa bo po vsej verjetnosti odvisna od pomembnosti ceste in pa tehničnih elementov, ki jih cesta ima.

ZAPRICE - sč. odnji del

Kdaj bomo pričeli z gradnjo obvozne ceste

V zvezi z gradnjo obvozne ceste so obstajali odgovori med republikanskim cestnim skladom, cestnim podjetjem Ljubljana in skupščino občine Kamnik. Ker v Kamniški Bistrici niso odprli večjega kamnoloma za gradnjo hitre ceste, zaenkrat ni večjih možnosti, da bi lahko pričeli z gradnjo obvozne ceste. SO Kamnik ima v programu gradnjo obvozne ceste, brž ko bodo dani finančni pogoji za pričetek del.

Kontrola nad delom komunalnega podjetja Kamnik pri navažanju gramozna na ceste

Kontrolo dela komunalnega podjetja opravlja pristojni referent za komunalne zadeve. Zaradi raznovrstnosti del nastopajo večkrat težave, ki pa so bolj ali manj subjektivnega značaja. Pri razvažanju gramozna šoferji ne upoštevajo navodil delovodje in večkrat stresajo material tako, da nastane škoda. Ker je komunalno delo vezano na različne dejavnosti, kontrola ob vsakem času ni možna.

KAMNIK - ŠUTNA

Sklic simpozija za varstvo okolja

Postopek za oblikovanje komisije za varstvo okolja je že v teku. Na eni izmed prihodnjih sej bo skupščina imenovala iniciativni odbor, ki bo pripravil vse potrebno za ustanovitev odbora za varstvo okolja. V tem odboru bodo sodelovali strokovnjaki s področij, ki so po svoji službeni dolžnosti zadolženi za varstvo okolja, kakor tudi drugi občani, ki bodo pripravljani delati v tem odboru. Po ustanovitvi tega odbora bo takoj sklican širši sestanek občanov z območja mesta Kamnika, kjer je okolje najbolj prizadeto.

Zgraditev nove avtobusne postaje

Gradnja avtobusne postaje v Kamniku je vezana na obvozno cesto. Glede na to, da so pogoji za investiranje zaostreni, v obdobju 2 let ne predvidevamo gradnje nove avtobusne postaje. Občina pa je naročila ustrezne načrte, tako da bo možno pričeti z gradnjo avtobusne postaje takoj, brž ko bo moč dobiti ustreznega investitorja.

MEKINJE - SEVER

Ureditev doma TVD Partizan Mekinje, ker razpada - ureditev lastništva

Ze v letu 1970 smo zahtevali od TVD Partizan Slovenije, naj popravi dom v Mekinjah. Pismeno so nam odgovorili, da so sicer lastniki tega doma, vendar ga dajejo v brezplačno uporabo občanom Kamnika oziroma telesnovzgojnim organizacijam. Seveda ga morajo zato tudi organizacije oziroma uporabniki primerno vzdrževati. To je bilo sporočeno tudi občinski zvezi za telesno kulturo Kamnik. Njihovi predstavniki so odgovorili, da bodo v svojem proračunu predvideli sredstva za popravilo stavbe.

Lokacija doma upokojevcev nepravilna - zaradi poplav

Pri obravnavi o lokaciji doma upokojevcev bo pristojni organ skupščine občine Kamnik zahteval od investitorja ustrezno vodnogospodarsko soglasje. SVS Ljubljana-Sava bo upravnemu organu posredovala pogoje, pod katerimi se lahko lokacija dovoli na tem območju. Skupščina občine Kamnik pa je sprejela odlok o zazidalnem načrtu glede na zahtevano oziroma priloženo investicijsko tehnično dokumentacijo.

SELA

Prenos lastništva doma SZDL na krajevno skupnost

Krajevna skupnost Sela je že dobila v uporabo zgradbo bivše mežnarije na Selih, sedaj dom SZDL na Selih, ob omejitvi, da zgradbo ni moč odtujiti brez soglasja SO Kamnik. Res pa je, da zadeva še ni zemljiško-knjižno urejena, kar bo premožnjaško-pravna služba uredila v I. polletju tega leta.

Zakaj GG ne prispeva več za popravilo gozdnih poti?

GG Ljubljana - obrat Kamnik sprejme vsako leto za svoje območje program vzdrževanja gozdnih poti. Ker je omenjeni obrat v lanskem letu začel urejati cesto Kališče - Kranjski rak, so sredstva za vzdrževanje na ostalih poteh nekoliko manjša. Ko bo ta cesta končana, namerava GG Ljubljana - obrat Kamnik po enotnem ključu vzdrževati vse gozdne ceste, predvsem pa tiste, ki so gospodarsko pomembne.

Kdo plača stroške prestativite vodovoda zaradi asfaltiranja ceste skozi naselje Buč?

Stroške prestativite vodovoda v cestnem varovalnem pasu in v samem cestnem telesu je dolžan nositi upravljavec vodovoda iz razloga, ker je ob gradnji organ, pristojen za ceste, moral izdati soglasja za položitev vodovoda v cestnem varovalnem pasu ali v samo cestno telo, ne glede na čas, kdaj je bil vodovod grajen. Javne ceste so še po starih avstrogrških predpisih čuvane kot javna dobrina in istem smislu kot sedaj. Če so nastali stroški za prestativite vodovoda zunaj varovalnega pasu, bi moral te stroške nositi investitor rekonstrukcije ceste.

KAMNIK - NOVI TRG

Letovanje otrok naj bo med počitnicami, in ne samo za zdravstveno ogrožene

V letu 1971 je občinska zveza prijateljev mladine Kamnik organizirala letovanje šolskih in predšolskih otrok na Debelem rtiču. Izbor za letovanje so pripravile šole, oz. njihova socialna služba skupaj z zdravstveno službo; predvsem so letovali zdravstveno in socialno ogroženi otroci. Vsega skupaj je letovalo iz občine Kamnik 112 otrok. Sredstva za to letovanje je v višini 20.000,00 din zagotovila občinska skupščina, drugo pa TIS, občinski sindikalni svet in starši.

Otroke za preventivno zdravstveno okrevanje pa je izbirala in predlagala samo zdravstvena služba, ker je to okrevanje namenjeno predvsem zdravstveno ogroženim otrokom. Iz občine Kamnik je bil v letu 1971 na tem okrevanju 33 otrok. Sredstva za to letovanje so za zdravstveni del zagotovljena iz naslova socialnega zavarovanja, za hotelski del pa prispevajo za kmečke otroke skupščina občine Kamnik, za otroke zaposlenih staršev pa delno delovne organizacije, delno starši; to okrevanje traja 21 dni.

Uredništvu Kamniškega občana

Spoštovani!

Posiljamo vam dva spisa, ki sta bila napisana ob akciji „Mesec čistoče“. Upamo, da vam bosta všeč. Želimo tesneje sodelovati z vami, in če vam to ugaja, vam bomo v prihodnjem šolskem letu poslali še več svojih prispevkov.

Pozdravljajo vas člani literarnega krožka osnovne šole Frana Albrehta Kamnik

Ceste, ki so javna smetišča

Ko sem šla pred nekaj dnevi v šolo, sem na šolskih vratih zagledala pritrjene razne lističe, na katerih je pisalo vse mogoče o čistoči. Ko sem pozneje prišla domov, sem o tem problemu začela razmišljati. Ne samo, da so naša mesta zelo onesnažena, tudi nekateri ljudje se zelo malo menijo za čistočo. Nekateri „fine“ mladostnice menijo, da se jim ni treba toliko umivati, zato pa se raje „napacajo“ z raznimi kremami in spreji, nase dajo novo obleko in morda še lasuljo, pa je opravljeno. Seveda niso samo nekatera dekleta taka. Dosti je tudi fantov, ki zjutraj, namesto da bi se pošteno umili, vtaknejo v vodo le dva prsta in ju položijo na vrat ter mislijo, da so že umiti. Seveda ne krivim samo drugih. Dobro se spominjam, da sem se takrat, ko sem bila majhna, silno nerada umivala. Če ni bilo mame blizu, sem pomočila v vodo le dva prsta in z njima potegnila prek obraza.

Sicer pa: kamor se človek obrne, povsod je dovolj nesnage. Šola je že lep primer. Povsod vse polno papirčkov in žvečilnih gumijev, pritrjenih na klopi in stole, da o nesnagi na straniščih ne govorim.

Pred kratkim sem šla v mesto nekaj nakupovat in sem lahko „občudovala“ našo cesto, na kateri je bilo polno še čisto svežih konjskih „izdelkov“. No ja, saj jim ni zameriti, ko pa za konje še niso odprli stranišč. Mislim pa, da vsi ti konjski „izdelki“ ne motijo tako, saj so vendar del narave, kot pa vse proizvodi naše „atomske“ civilizacije od najrazličnejših papirčkov do vseh mogočih pločevinastih škatel in konzerv.

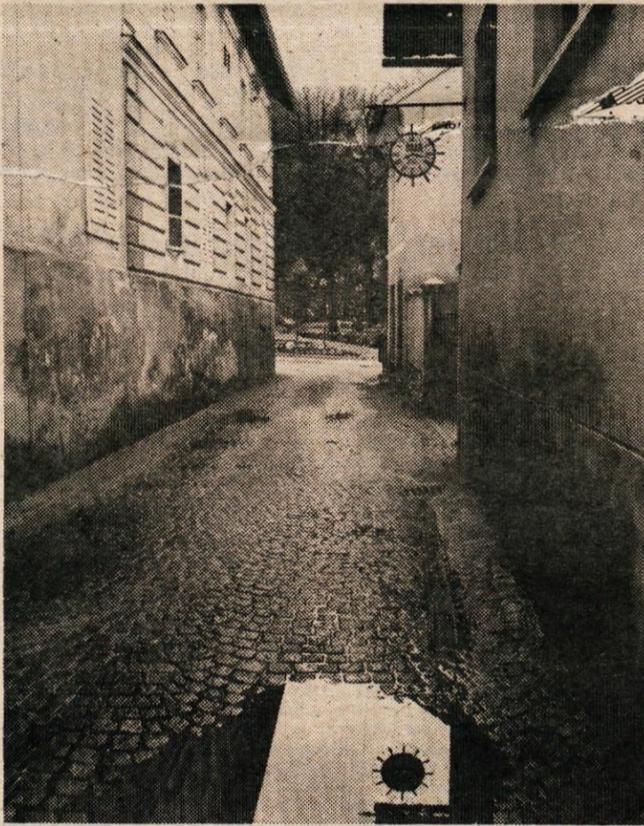
Medtem ko sem tako opažovala cesto, sta pred mano hodila neka gospa in majhna deklica, ki je nšla v rokah vrečo z bonboni, jih odvijala in papirčke seveda metala na tla. Deklici kajpak nihče ne bi mogel zameriti, zelo pa bi lahko zamerili njeni mami, ki jo je pustila, da to počenja. Čez čas sem zavila v trgovino in pravkar je tam neki deček kupoval žvečilni gumi. Pozneje sem ga videla, kako je papirček odvrgl kar na cesto, čeporav je stal nedaleč stran koš za odpadke. Ko sem šla malo naprej, sem na izlozbi neke trgovine zagledala napis: Počistimo svoj kraj! Na tleh pred izlozbo pa je ležala razbita steklenica mleka in vse skupaj prav zares ni preveč dišalo...

Prej sem omenila, da se nisem preveč rada umivala, ko sem bila majhna. Poleg tega pa je včasih naneslo, da sem na cesti spustila na tla kakšen papirček. Starši so mi pojasnili, da tega ne smem in, če sem kdaj nato nalašč storila to, sem potem doma dobila pošteno lekcijo. Pa ko so me starši odvedali te grde razvode, menim, da bi bilo dobro, ko bi tudi tisti starši, ki svojim malčkom dovolijo, da vse mečejo po tleh, prav gotovo tudi sami potrebovali pojasnila, zakaj se to ne sme delati.

Seveda zaradi vse te nesnage ne trpijo le cestarji, ki morajo to pospravljati in vsi tisti, ki ne prenesejo umazanije, ampak lahko občutimo posledice prav vsi. Te posledice se lahko pojavijo v obliki hudih boleznih, kot so na primer črne koze, ki so veljale že za zatrto bolezen, pa so se spet pojavile in resno ogrozile vse prebivalce Jugoslavije.

Mislil, da še dolgo ne bodo pomagala nobena opozorila in gesla, dokler si ne bomo sami pridobili občutka za red in čistočo. Vendar se bojim, da se to tako kmalu še ne bo zgodilo.

EVA BLATNIK

LJUBKO JEZERCE SREDI KOLODVORSKE ULICE...

Ohranimo našo zemljo za bodoče rodove

Bodočemu človeštvu ne grozijo več v tako hudi meri vojna in bolezn, temveč onesnaženja ozračja, vode in celotnega okolja. Z razvijanjem industrije je v komaj dveh stoletjih človeštvo dovolilo, da je iz dimnikov in izpušnih cevi prišlo v ozračje toliko prašnih delcev, da se je ravnotežje za življenje potrebnih pogojev človeštva, rastlin in živali povsem ravnalo na tisto stran, ki nas z vso resnostjo opominja, da moramo nekaj ukreniti, in to takoj.

Naše mesto na vso srečo leži v okolju, kjer gozdovi, vetrovi in voda še dajejo tisto, kar nam je za življenje potrebno. Toda sami moramo storiti, kar se največ da, da bomo to okolje varovali. Skrbeti moramo, da smeti ne bomo odlagali ob robove gozdov, v struge rek in potokov, temveč je treba najti kraj, kjer se to da koristneje uporabiti. Tovarne bi morale na svoje dimnike namestiti čistilne naprave, da bi dim ne onesnaževal zraka. Prav tako bi morali v tovarnah skrbeti, da bi razne vode, ki odtekaajo v reke, ne vsebovale strupenih kemičnih snovi, da bi se ohranile ribe in rastline, ki čistijo vode.

Tudi mi vsi moramo paziti, da bo naše okolje lepo. Ne odmetavajmo smeti na cesti, ne dovolimo, da ležijo črepinje po travnikih in rože naj krasijo naša okna. Ne samo za nas, temveč tudi za rodove, ki prihajajo za nami, moramo ohraniti tisto, kar je potrebno za življenje - zrak, vodo, gozdove in zemljo, ki daje kruh - čisto in zdravo.

MARTINA OGRINEC

Peter Pavel Glavar

Slovenski čebelarji bodo 2. julija v Komendi na čebelarškem taboru odkrili spominsko ploščo na kulturni hiši Petra Pavla Glavarja. S tem se bo naša javnost oddolžila temu zaslužnemu gospodarstveniku in kulturnemu delavcu, ki je bil tudi velik dobrotnik prebivalstva vse komenske soseske. Pisatelj Ivan Pregelj nam je v povesti „Odisej iz Komende“ prikazal zgodbo njegovega življenja, ki jo je pač skoraj vsakdo prebral.

Kot nezakonski sin se je Peter Pavel Glavar rodil v Ljubljani 2. maja 1721. Mati ga je odložila na pragu župnišča v Komendi. Najdenčka so izročili kmetu Basaju v rejo, ki je poskrbel, da se je Glavar izsolal v Ljubljani kot njegov sin Jernej, kasnejši general v Karlovcu. Peter Pavel Glavar se je kot nezakonski sin moral zelo truditi, da je lahko postal duhovnik. Okolnosti so govorile v prid trditvi, da je njegov oče italijanski baron in malteški vitez Pietro Giacomo Testaferrata, ki je bil v tistem času župnik v Komendi. Glavar je bil že leta 1743 v Komendi in se je stalno zanimal za skrivnost svojega rojstva. Ze prej je bil v Italiji pri Testaferratu, ki je pisal za dovoljenje papežu, da bi Glavar lahko postal duhovnik. V Komendi je Glavar posvetil svoje življenje gospodarskemu napredku prebivalstva.

Leta 1766 je kupil graščino Lanšprež pri Mirni na Dolenjskem, kjer se je posvetil samo gospodarstvu. Svojo bogato knjižnico je zapustil Komendi, vse knjige, ki jih je vzel s seboj, pa so se razgubile. Dr. France Kidrič pravi o njem: Glavar je bil bolj usmerjen na gospodarske in splošne prosvetne probleme nego na bogoslovne. Za narodno gospodarstvo je bil očividno telentiran, a svoj talent je povečeval s poskusi in študijem. Najbrž spada tudi med prve Slovence, ki so se seznanili s teorijami onodobnih francoskih ekonomistov. Njegov nenavaden dar za zbiranje premoženja pa ni imel nič odbijajočega, ker ga je od početka plemenitilo stremljenje, da ga uporabi po najboljših močeh v korist ljudstva, s katerim je ostal v najožjem stiku. Močno zavest skupnosti z ljud-

stvom je kazal tudi na druge načine: navajal je kmečko ljudstvo k umnemu gospodarstvu ter jih podpiral v slabih letinah. Dijakom je bil vztrajen podpornik.

Važno panogo Glavarjevega gospodarstva je predstavljala tudi čebelarjeva. V Lanšprežu je potem še povečal število panjev na 500. V splošno dobro je napisal razpravo, kako naj izboljšamo čebelarstvo (1768 leta), leta 1776 pa je priredil slovenski prevod Janševe knjige o čebelarstvu pod naslovom „Pogovor o čebelinih rojih“.

Glavar je prvi med Slovenci začutil potrebo, naj slovensko ljudstvo dobi pouk o gospodarskem napredku v slovenskem jeziku. Bil je tudi prvi, ki je predlagal Kmetijski družbi, da bi tiskala tudi slovenske spise. Rokopis njegove prve gospodarske poljudne razprave, ki jo je julija 1779 poslal Kmetijski družbi, se je izgubil, potem ko ga je družba odklonila.

Posebno nagnjenje je imel Glavar za vzgojo revnih otrok. Iz Kamnika je poklical učitelja in skladatelja Jakoba Zupana, da bi novo sezidani šoli nudil brezplačen pouk in oskrbo revnim učencem. Zupan je bil v Komendi od leta 1756 do 1762. V oporoki je določil, da iz njegove zapuščine sezidajo v Komendi bolnišnico za revne prebivalce. Ze leta 1803 so sprejeli prvih 8 bolnikov, leta 1885, ko so poslopje bolnišnice povečali, so lahko sprejeli nad 30 bolnikov.

Peter Pavel Glavar je umrl na Lanšprežu 24. januarja 1784. Zelja, da bi ga pokopali v Komendi, se mu ni izpolnila. Njegovo življenje in nekatere še malo utrjene podatke je v zadnjem času raziskal g. Viktorijan Demšar, župnik v Komendi. Njegovo razpravo, ki sodi v okvir razvoja čebelarstva v Evropi, bo objavil - Čebelarški zbornik.

Ko bo 2. julija padla zavesa s spominske plošče Petru Pavlu Glavarju na njegovi kulturni hiši v Komendi, bomo s slavnostnim govornikom lahko rekli: Bil je zaslužen za naš narod.

I. Z.

Gor me vleče

Sedli smo za veliko mizo v mali koči: župan, tajnik, kulturnik, Zvan, soproge itd. Na Veliki planini se je vse to dogajalo. Beseda je dala besedo, župana sem kmalu dobil na svojo stran, začela sva pogovor o njegovem županovanju. Sicer je on župan samo na Veliki

NACE NOVAK

planini, privatno, v dolini pa je Nace Novak.

— Kdaj si postal župan bajtarjev Velike, Male in Gojske planine in s kakšnimi željami?

Župan sem postal pred dvema letoma in pol. Ze takrat smo imeli v načrtu, da se te male planine združijo v skupno planino, kot jo danes imenujemo Velika planina. Seveda pa želim, da se ta naziv še naprej ohranja.

— Torej vam je uspelo združiti vse bajtarje teh okoliških naselij v skupno županstvo?

Delno nam je, delno pa tudi ne. Uspelo nam je to-

liko, da so vsi tisti, ki so pripravljeni, da sodelujejo v naših akcijah — občni zbor, prvomajski turni smuk, skupna tura, čiščenje planine in naš praznik — dan bajtarjev, zadovoljni, da imamo tu gor razgibano življenje. Seveda pa pri tem ne sodelujejo vsi. Od sto bajt jih sodeluje približno trideset.

— Kaj pa je tvoja osnovna naloga in dolžnost, ko si v vlogi župana?

Moja osnovna dolžnost je pa zelo delikatna. Jemljem vse, kar je tukaj gori, zelo resno. Predvsem je to pri mojem delu nujno, kljub temu da mnogi jemljejo to županstvo bolj neresno. Naš osnovni namen je ohraniti tradicije in navade, ki so se zaenkrat na teh pobočjih še ohranile, morda bo treba nekatere navade, ki so izginile, pred kratkim ponovno obuditi. Skušamo obdržati vse tisto, kar so nam pripovedovali pastirji, bolj točno bajtarji, ki so živeli na planini trideset let. Prav v naših akcijah se vidijo naloge in dejavnost pri ohranjanju teh tradicij.

— Nac (njegov bajtarsko ime — op. pisca), kot vem, si ti župan, ki ima pod seboj najmanj ljudi, najmanše naselje, najmanj hiš, ki so bolj kočice. Torej si najmanjši župan? Kaj pa investicije?

Najmanjši župan sem, to je res, tudi po velikosti. Nimam nobenih posebnih težav. Če sem manjši, še veliko

laže gor pridem. Kar pa za deva investicije, pa tole: vsem tistim, ki redno plačujejo članarino, sem zelo hvaležen, ker vsaj včasih prispevajo kaj za našo skupnost, da se bajtarstvo vzdržuje. Tu se odraža samo naše prostovoljno investiranje. Bajte se obnavljajo. Posebno tiste, ki so za daljše obdobje pogodbeno vezane med kmeti in bajtarji.

— Kdo pa še sodeluje v tvojem županstvu? Imaš tudi odbornike?

V našem županstvu sodelujejo še odborniki, saj smo prepričani, da samo eden ne pomeni ničesar. Veliko več pomeni skupnost. Moji sodelavci, odborniki, so zadolženi za posamezna področja in mi pomagajo pri „vladanju“. Skupno se lotevamo akcij in tako lahko tudi ključnim obiskovalcem planine nekaj pokažemo. Poleg župana imamo še tajnika, kulturnika, markacista, policaja...

— Kaj dela na planini policaj, to vemo, toda, kaj bi tu s kulturnikom?

Kulturnik ali „fajmošter“ skrbi za naše revne duše, naj bi bil zgled kulture in lepega vedenja na Veliki planini. Ima pa še posebno nalogo; je glavni akter in prva osebnost pri znanih velikoplaninskih krstih, je nosilec kulturnih akcij, s svojo kitaro in petjem zabava, morda zabavati prav vse. No, saj ga poznamo, to je Stegn...

—ts

Program proslave ob odkritju spominske plošče Petru Pavlu Glavarju v Komendi

Kot smo že poročali, bo v nedeljo 2. julija letos v Komendi veliko čebelarstvo slavje. Odkrili bodo spominsko ploščo Petru Pavlu Glavarju, znanemu slovenskemu čebelarju. Proslava bo potekala takole:

Ob 8.30 se bodo udeleženci proslave zbrali pred gasilskim domom. Z mengško godbo na čelu bodo nato konjeniki v narodnih nošah, čebelarji s prapori svojih družin in drugi udeleženci odšli na slavnostni prostor pred poslopjem knjižnice Petra Pavla Glavarja.

Tu bo ob 10. uri slovesnost, ki jo bo odprl domačin republikanski poslanec Nande Vođe. Po slavnostnem govoru

bo odkritje spominske plošče in položitev lovorjeverga venca. V kulturnem programu bodo sodelovali poleg godbe še pevski zbor in recitatorji.

Ob 11.30 bo na istem kraju Peter Pavel Glavarjev tabor slovenskih čebelarjev, na katerem bodo spregovorili o problemih čebelarstva v Sloveniji.

Popoldan bo na veseličnem prostoru veselo rajanje s srečolovom in šaljivo pošto.

Ljubitelji čebelarstva, pridite v nedeljo 2. julija v Komendo!

S.

Zlata poroka v Motniku

Konec maja sta praznovala pol stoletja skupnega življenja Jože in Jožefa Gril iz Motnika. Oče Jože si je naložil že deveti križ, mati Jožefa pa je stara 78 let.

Oba sta morala trdo delati, da sta preživljala svojo družino. Oče je hodil dvajset let peš na delo v rudnik Zagorje. Leta 1930 se je v rudniku ponesrečil, zato so ga invalidsko upokojili. Mati pa je gospodinjila in skupaj s štirimi otroci obdelovala majhno kmetijo.

Jože Gril se je že pred prvo svetovno vojno vključil v delavsko gibanje. Bil je tudi dopisnik Slovenskega doma, Domovine in Jutra. Med narodnoosvobodilno borbo sta Grilova po svojih močeh podpirala naše borbe.

Jože je tudi po osvoboditvi zelo prizadevan sodeloval v kmetijski zadruzi ter v drugih organizacijah in društvih v Motniku.

Naša zlatoporočena imata največ veselja s branjem knjig in časopisov. Pravijo, da v Motniku ni knjige, ki bi je v tej hiši ne prebrali. Se sedaj imata naročenih šest časopisov in revij.

Ob visokem jubileju, ki sta ga pred nedavnim potrdila pred predsednikom občinske skupščine in matičarjem v Motniku, jima tudi mi iskreno čestitamo in želimo še mnogo srečnih in zdravih let skupnega življenja.

1.

ZLATOPOROČENCA JOŽE IN JOŽEFA GRILOVA IZ MOTNIKA

iz dela gasilskih društev

Spomini starega Kamničana

Ob 90-letnici kamniškega gasilskega društva

Ob ustanovitvi gasilskega društva je v stari Avstriji, ki je zatirala in zapostavljala, zlasti za časa Bachovega absolutizma slovenski živelj, prišel čas družbenih gibanj.

V teku so bila znamenja narodne samozavesti, ustanavljala so se razna društva.

Kamničani so ustanovili čitalnico, prvo slovensko pevsko društvo „Lira“ in „Gasilsko društvo“. Slednje je bilo ustanovljeno, da priskoči svojim somiščanom in drugim na pomoč ob požarih in nezgodah, obenem pa je tudi pospeševalo narodno zavednost in odpor proti avstrijski ponemčevalni politiki.

Kamniški gasilci so sodelovali zato v mestu in okolici na raznih narodnih proslavah. Ob 20-letnici „Lira“ so se gasilci v uniformah udeležili ob zvokih mestne godbe na pihala sprejema gostov na kolodvoru, spreveda skozi mesto in pri odhodu gostov.

Pobudo za ustanovitev gasilskega društva leta 1882, je med drugimi posebno dal takratni, za razvoj Kamnika zaslužen, župan dr. Maks Samec. Po njem se imenuje tudi Samčev predor, ki se je na njegovo prizadevanje zgradil zaradi lažje povezave med „Šutno“ in „Glavnim trgov“. Sedaj je žal še brez oznake, ki so jo Nemci med II. svetovno vojno odstranili.

Ob 20. letnici gasilskega društva leta 1902 so postavili v „Veliki“ sedaj „Maistrovi ulici“ gasilski dom. Pobudo za zgraditev sta dala takratni župan Josip Močnik z načelnikom gasilskega društva Josipom Fajdico. Gradnja gasilskega doma je bila omogočena posebno še ob požrtvovalnosti podnačelnika gasilskega društva Franca Jaševca, tajnika Ivana Karolnika, blagajnika Avgusta Albrehta, ter ostalih odbornikov društva Antona Pintarja, Jerneja Pečnika, Franca Zirovnika, Tilna Lampiča, Franca Sterleta in Franca Zgura ter sedva kamniških meščanov. Imena omenjenih zaslužnih gasilcev so ovekovečena tudi na marmorni plošči v gasilskem domu.

Otvoritev doma je bila poleti 1902. Bila je velika slovesnost. Udeležilo se je mnogo gasilcev in drugih gostov iz takratne Kranjske, posebno še iz Ljubljane, pod vodstvom znanega vodje gasilcev „ata“ Turka.

Po sprejemu gostov ob spremljavi kamniške mestne godbe na pihala pod kapelnikom Vaničkom, so se zbrali mnogoštevilno Kamničani z gosti pred gasilskim domom.

Otvoril ga je s slavnostnim govorom takratni podžupan, nadpoštar Martin Novak. V svojem govoru je poudarjal požrtvovalnost gasilcev in drugih podpornikov, posebno Kamničanov za gradnjo potrebnega gasilskega doma. Ob tej priliki je omenil tudi požrtvovalnost gasilcev ob požaru v smodnišnici, kjer so gasilci s hitrim posredovanjem preprečili veliko nesrečo.

Popoldne je bila v domu in na prostoru poleg doma ob Bistrici v paviljonih lepa veselica.

Gostom so postregle z jedačo in pijačo vrle Kamničanke Anica Krautova, Anica Močnikova, Eda Orožnova, Mici Kratnerjeva, Pepca Polakova in druge. Kamniški gasilci so se vedno odlično uveljavljali in so lahko ponosni na svoje in svojih prednikov uspehe.

Čestitamo gasilcem ob 90. letnici ustanovitve društva in jim želimo tudi v bodoče čim uspešneje udeleževanje.

Dr. M. O., st.

DOBRI STARI KAMNIŠKI GASILSKI DOM SE VEDNO NUDI STREHO GASILEM IN NJIHOVI OPREMI, ČEPRAV BO TE DNI PRAZNOVAL ŽE 90-LETNICO

Kamniška kronika

MAJ

POROKE:

Anton BORŠTNAR, šofer z Laz št. 14. star 23 let, in Marija KRIŽNIK, kuharica iz Špitaliča, št. 40. stara 18 let; Martin GALJOT, šofer iz Podgorja, star 31 let, in Silva POISKRUH, natakarka iz Kamnika, stara 22 let; Franc GOLOB, elektroinštalater iz Mekinj, star 25 let, in Milena POTOČNIK, trgov. pom. iz Mekinj, stara 20 let; Jože MIHELČIČ, papirničar, z Vira pri Domžalah, star 23 let, in Dušana HRIBAR, galanteristka iz Šmarce, stara 21 let; Marjan NOVAK, električar z Vrhpolja, star 22 let, in Marija SVE-TELIJ, prodajalka iz Most pri Komendi, stara 20 let; Janko PAVLIČ, delavec, iz Buč št. 6. star 25 let, in Ivana MALI, delavka, Bela peč št. 2. stara 22 let; Janez PIRŠ, delavec iz Tuhinja, star 36 let, in Olga MARINKO, delavka iz Zg. Palovč, stara 18 let; Franc PRASNIKAR, šofer iz Zabave — Zagorje ob Savi, star 30 let, in Fanika KOČAR, prodajalka s Krivčevega, stara 25 let; Tomaž RAJGELJ, avtomehanic, iz Duplice, star 22 let, in Marta PIRŠ, natakarka iz Duplice, stara 18 let; Marjan ROZMAN, orodjar, Zale 15 — Kamnik, star 23 let, in Marija CEBULJ, delavka z Brega pri Komendi št. 7, stara 21 let; Stanislav SMOLNIKAR, delavec iz Tunjiške mlake, star 46 let, in Ana REMIČ, delavka iz Tunjiške mlake, stara 43 let; Maks ŠTEBE, natakarkar z Duplice, star 22 let, in Marija ČUK, delavka z Duplice, stara 24 let; Milan ŠTEBE, kolar iz Podboršta pri Komendi, star 31 let, in Danica MOCNIK, delavka iz Porebra, stara 17 let; Milan VAV-POTIČ, kovinostrugar iz Kamnika, star 22 let, in Ana SAKAC, delavka iz Kamnika, stara 17 let; Franc VOLKAR, inštalater iz Zg. Palovč, star 24 let, in Mimi MAVSAR, trg. pomočnica iz Šmarce, stara 20 let.

SMRTI:

Cecilija HANČIČ, gospodinja iz Mlake, št. 33. stara 75 let; Ivan HRIBAR, orodjar iz Kamnika, stara 70 let; Marija VRTACNIK, invalid, upokojenka, stara 80 let, bivajoča v Srednji POVŠE, os. upokojenka iz Kamnika, stara 75 let; Jože ROMŠAK, delavec iz Zg. Palovč, star 49 let; Ivana SLAPAR, previtkarica, Buč, št. 12, stara 82 let; Neža ŠUBIČ, os. upokojenka iz Kamnika, stara 70 let; Marija VRTACNIK, invalid, upokojenka, stara 80 let, bivajoča v Srednji vasi, št. 6.

Na nočnem streljanju tudi letos ekipa mesta Kamnika uspešna

Na predvečer DNEVA MLADOSTI se je na ljubljanskem strelišču zbralo rekordno število slovenskih strelcev, da bi po tradicionalni navadi počastili rojstni dan predsednika republike maršala TITA.

V hitrem streljanju z vojaškimi puškami na razdaljo 300 m s svetlečimi krogli je ekipa mesta Kamnika v konkurenci 103 nastopajočih ekip dosegla III. mesto in si priborila v trajno last lep pokal prireditelja. Uspešno ekipo našega mesta so sestavljali Florijan Šunkar, Ivan Peršin in Ivan Podgornik.

Za dostojno in uspešno zastopstvo našega mesta na tako množičnem tekmovanju je potrebno izreči našim tekmovalcem resnično priznanje in čestitke.

T. J.

Splošno gradbeno podjetje

Maistrova 7

OBJAVLJA RAZPIS PROSTIH UČNIH MEST ZA IZUČITEV KVALIFICIRANIH ZIDARJEV, TESARJEV, ŽELEZOKRIVCEV, KLJUČAVNICARJEV IN ELEKTRIKARJEV

Podjetje ima v programu izobraževanja za leto 1972/73 odprta učna mesta za vajence:

- zidarske stroke
- tesarske stroke
- železokrivniške stroke
- ključavničarske stroke
- elektro stroke

Učna doba traja 36 mesecev (3 leta), od tega 9 mesecev v poklicni šoli — vajeniški v Ljubljani ali Domžalah ter 27 mesecev na učnih mestih v podjetju. Kandidati morajo imeti uspešno končanih 8 razredov osnovne šole in morajo biti zdravstveno sposobni za opravljanje poklica. — Podjetje nudi vajencu v učni dobi:

1. nagrado za prvo leto učenja 500 din (mesečno), drugo leto učenja 500—600 din (mesečno), tretje leto učenja 600—800 din (mesečno);
 2. brezplačno toplo malico vsak dan (v vrednosti 4,50 dinarja za obrok);
 3. terenski dodatek — za vsak delovni dan 7 din;
 4. enkrat letno brezplačno delovno obleko in delovne čevlje;
 5. enkrat v vsej učni dobi brezplačno delovno orodje in učne pripomočke;
 6. povračilo stroškov avtobusnega prevoza v času obiskovanja šole in prihoda na učno mesto;
 7. vsako učno leto 6 tednov plačanih počitnic.
- Podjetje sklepa s starši učencev medsebojne učne pogodbe od 15. junija 1972 do 31. januarja 1973. Redni pouk na poklicni vajeniški šoli se prične vsakega 1. februarja ali 1. septembra v tekočem letu.

Priučitev na delovnem mestu za poklic: PK zidar, PK tesar

Podjetje je v programu izobraževanja za leto 1972 vključilo načrt za sprejem in priučitev 25 delavcev v zidarskem poklicu in 5 delavcev v tesarskem poklicu. Priučevanje traja 36 mesecev (3 leta), od tega 9 mesecev pri zveznem centru za izobraževanje gradbenih inštruktorjev v Ljubljani ter 27 mesecev na učnih mestih v podjetju. Kandidati morajo v šolskem letu 1971/72:

- uspešno končati 5., 6. ali 7. razred osnovne šole.
- biti morajo stari 15 let.
- biti morajo prijavljeni pri zavodu za zaposlovanje v Kamniku.
- biti morajo zdravstveno sposobni za opravljanje poklica.

Podjetje daje delavcem na priučevanju enako nagrado in pravice, kot jih imajo vajenci za izučitev poklica KV zidar ali KV tesar.

Kandidati, ki se bodo uspešno priučili na delovnem mestu, si bodo po preteku 3 let pridobili naziv KV zidar ali KV tesar. Podjetje sklepa s starši učencev medsebojne učne pogodbe od 15. junija 1972 do 31. avgusta 1972. Redni pouk na zveznem centru za izobraževanje gradbenih inštruktorjev se prične 15. septembra 1972.

Obiskovanje oddelka dopisne šole pri delavski univerzi v Kamniku

Podjetje ima v svojem programu za leto 1972 namen organizirati vpis v 8. razred osnovne šole pod pogoji, da bi se prijavilo 20 kandidatov in da:

- imajo kandidati uspešno dokončanih 7 razredov,
- so stari 15 let in so končali šolsko obveznost,
- so zdravstveno sposobni za izučitev poklica zidar ali tesar, železokrivce, ključavničar ali električar,
- so pripravljene obiskovati pouk v času od 4. julija 1972 do 15. septembra 1972 — dnevno po 5 šolskih ur,
- so stari učena takoj po pridobitvi osemletki, najpozneje do 31. avgusta 1972 pripravljene skleniti s podjetjem učno pogodbo za izučitev poklica KV zidar, KV tesar, KV železokrivce ali KV ključavničar.

Učenci v času obiskovanja 8. razreda posebnih nagrad ne bi prejeli. Stroške dopisne šole, ki znašajo ca. 1000 din na posameznika, bo nosilo splošno gradbeno podjetje GRADITELJI s pomočjo zavoda za zaposlovanje v Ljubljani. Prednost vključitve v oddelke dopisne šole v zgoraj navedenem času je v tem, da učenec že s 1. septembrom 1972 lahko prične z rednim obiskovanjem izbrane poklicne šole.

Člani sindikata za diplome in pokale

V okviru sindikalnih športnih iger pod pokroviteljstvom občinskega sindikalnega sveta je končano tekmovanje še v dveh panogah. Tekmovanja v odbojki se je udeležilo osem moških ekip in tri ženske ekipe. Tekmovanju je nagajalo muhasto vreme, zato je bilo nekaj tekem odigranih v telovadnici.

Pri moških ekipah je bila najboljša ekipa sindikalne organizacije Titan, pri ženskah pa je zmagala ekipa osnovne šole Frana Albrehta. Kako močno je razvito v Kamniku zanimanje za kegljaški šport in kako potreben je v Kamniku rekreacijski objekt za kegljišče, nam kaže dejstvo, da se je za tekmovanje v Kranju, ki so ga pripravili na kegljišču Triglav prijavilo kar 131 posameznikov, ki so sestavljali 19 ekip in 63 parov ter 29 tekmovalk v 7 ekipah. Pri tekmovanju samem, še bolj pa se je poznalo pri rezultatih, da člani sindikalnih organizacij polnijo kegljišča v okolici Kamnika z rednimi tedenskimi treningi.

V tekmovanju posameznikov so bili najboljši: 1. M. Semprimožnik (Stol) 428 lesov, 2. L. Pregl (Svilanit) 423, 3. J. Kern (Alprem) 418, 4. M. Burja (Titan) 417, 5. K. Klemenšek (Titan) 417 itd.

Pari: 1. Pregl-Suštar (Svilanit) 825 lesov, 2. Vrankar-Klemenšek (Titan) 816, 3. Semprimožnik-Pestotnik (Stol) 802, 4. Mlakar-Burja (Titan) 788, 5. Grbec-Gorjan (Kamnik) 785 itd.

Ekipno: 1. Svilit 1. 2374 lesov, 2. Stol I. 2348, 3. Titan I. 2334, 4. Kamnik I. 2258, 5. Svilit II. 2233 itd.

Zenske posameznice: 1. Zupan (Stol) 196 lesov, 2. U. Janežič (Kamnik) 178, 3. N. Lotrič (SOB) 177, 4. V. Prosen (OŠ F. A.) 169, 5. H. Križnik (SOB) 166.

Mali oglasi

OBVESTILO

Planinsko društvo Kamnik vabi vse svoje člane in prijatelje planin na redni letni občni zbor, ki bo 23. 6. 1972 ob 19. uri v dvorani nad kavarno Veronika.

Vljudno vabljivi! Odbor
Raznašalca za Moste, Komenda in Duplico sprejmemo takoj Delo v popoldanskih urah. Zaposlitev stalna ali honorarna. Interesenti javite se v podružnico Dnevnika Kamnik, Ljubljanska cesta (zdravstveni dom).

Sprejem učenca za zlatarsko obrt. Jože Šter, zlatar, Kamnik.

industrija pohištva

Odbojkarji Kamnika v II. zvezni ligi

Z zmago nad mariborskim Branikom so si kamniški odbojkarji v predzadnjem kolu slovenske moške odbojcarske lige zagotovili 33 točk pred Savo in Branikom, ki jih imata po 31. S tem so si zagotovili kot slovenski prvak vstop v II. zvezno odbojcarsko ligo.

Tako kot Branik so v prejšnjem kolu premagali Novo mesto s 3:0. Moštvo Kamnika: Debeljaku, Podjedu, Strajharju, Goletu, Podobniku, Kelertu, Tadiču, Klemenčiču, Uršniku, Lavrinu, Pogačarju in drugim k odličnemu uspehu iskreno čestitamo in jim želimo kar največ zmag na zveznih tekmovanjih.

Tradicionalno občinsko gasilsko tekmovanje v Kamniku

Kakor že več let zaporedoma smo tudi letos izvedli tekmovanje gasilskih enot v občini Kamnik. Tako so tekmovale industrijske enote v taktični vaji, metanju cevi ter trodelnem napadu, ženski enoti sta tekmovali v trodelnem napadu, metanju cevi ter vaji s hidranti, mladina pa v vezanju vozlov, metu cevi ter trodelnem napadu. To tekmovanje je bilo 27. maja 1972 na športnem igrišču v Mekinjah. Zaradi velike udeležbe enot so terenske gasilske enote tekmovale v nedeljo, 28. maja na Usnjarski cesti, ker je bilo športno

igrišče preveč razmočeno, in to v trodelnem napadu, metu cevi in vezanju petih različnih vozlov.

Uspehi enot so bili zadovoljivi, ker so pokazali napredek v hitrosti izvedbe vaje in tudi v strokovnosti. Letos je prvič nastopila gasilska enota iz Spite liča, ki je bila šele lani ustanovljena. Nista pa nastopili gasilski enoti iz Motnika in rudnika kaolina zaradi premalo vaj v navedenih disciplinah gasilskega vzgojnega tekmovanja. Upamo, da v naslednjih letih ne bosta izostala saj so nekatera gasilska društva nastopila v dveh ali celo treh tekmovalnih enotah. Prav tako je nastopila gasilska enota iz Sel, ki je skoro brez oročja pa se je obnovila in pomladila z novim vodstvom: enota dobro sodeluje s gasilskim društvom iz Srednje vasi.

V priznanje za uspehe na tekmovanju je občinska gasilska zveza Kamnik podelila vsem enotam diplome; najboljšim pa tudi spominske pokale.

Industrijske gasilske enote so se razvrstile takole: 1. TITAN 713 točk, 2. UTOK in STOL 671 točk, 3. SVILANIT 585 točk.

Industrijski ženski desetine: 1. SVILANIT 746 točk, 2. UTOK 668 točk, 3. Mladinske enote so se razvrstile takole: 1. Kamnik 806 točk, 2. Srednji vas II. 792 točk, 3. Komenda 761 točk, 4. Srednja vas I. 758, 5. Duplica 728 točk in 6. Nevlje 691 točk.

Clanske gasilske enote so dosegle naslednji vrstni red: 1. Kamnik I. 801 točk, 2. Kamnik II 806 točk, 3. Tunjice 797 točk, 4. Križ I. 794 točk, 5. Srednja vas 782 točk, 6. Križ II. 770 točk, 7. Kamniška Bistrica 747 točk, 8. Nevlje 740 točk, 9. Sela 715 točk, 10. do 11. Smartno in Duplica 702 točki, 12. Komenda 693 točk, 13. Špitalič 687 točk, 14. Zg. Tuhinj 685 točk, 15. Gozd 671 točk, 16. Moste 657 točk.

Ker so vse komisije ocenjevale delo enot zelo objektivno, ni bilo na njeno delo posebnih pripomb, razen želje, da bi bile posebno zadnje enote razvrščene višje, kar pa ni nič čudnega, saj si vsak želi uspeha.

Častni predsednik kamniškega gasilskega društva Albert Uršič je v počastitev devetdesetletnice društva podelil prvi mladinski desetini ter prvi drugi članski desetini drugo nagrado iz svojega žepa kot vzpodbudo za nadaljnje delo v gasilstvu.

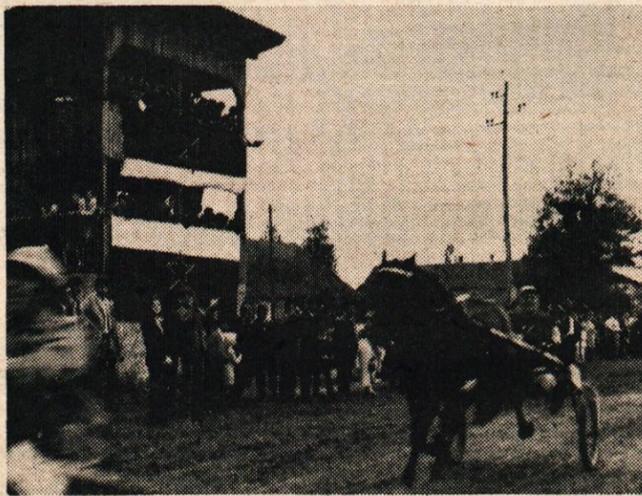
J. B.

Konjske dirke v Komendi

Prizadevni klub za konjski šport v Komendi je v nedeljo, 21. maja pripravil prve letošnje dirke. Udeležilo se jih je 25 tekmovalcev iz vse Slovenije. Največ lovorik je pobrala 4-letna kobila Lindina s tekmovalcem Francem Avbljem iz Ljubljane: 1. mesto v enovprežni kandičap vožnji na 2000 m dolgi progi in 2. mesto na 1800 metrski progi.

Zanimive prireditve se je udeležilo okrog 2000 gledalcev.

F. S.

LINDINO NA VAJETIH FRANCA AVBLJA JE V TRETJI DIRKI ZA DOLŽINO KONJA PREHITEL MARIBORSKI DOMET

Strelstvo:

Na nedavnem republiškem prvenstvu z zračno puško so se kamniški pionirji — strelci uspešno uvrstili med najboljše. V konkurenci 80 ekip je naša zasedla 5. mesto. Uspešni so bili tudi posamezniki, saj se je Urška Kozjek uvrstila na 3. mesto, Roman Radej pa na 10. mesto — oba pa sta se uvrstila z dobrim rezultatom na prvenstvo SFRJ, ki se ga pa zaradi oddaljenosti, šole in drugih zadržkov nista udeležila. V ekipji pionirjev so tokrat za Kamnik nastopili Roman

KAMNIŠKI PIONIRJI — STRELCI NA LETOŠNJEM REPUBLIŠKEM PRVENSTVU V LJUBLJANI S TRENERJEM PODGORNikom. (FOTO JANEZ TAJC)

Radej, Branko Jož in Vojko Kalan, pionirke pa so ekipno tekmovale v skupini Urška Kozjek, Alenka Rajsner in Dragica Cipot.

Na občinskem strelskem prvenstvu z malokalibrsko puško, ki je bilo 2., 3. in 4. junija, pa smo dobili med pionirji nove občinske prvake, in to pionirko Alenko Rajsner v kategoriji 30 + 10 leže z 231 krogi in Urško Kozjek v trojnem položaju z 202 krogi. Pri pionirjih sta najboljši rezultat dosegla Janko Podgornik z 224 krogi in Vojko Kalan s 194 krogi. Kakor vidimo, so bila dekleta na občinskem strelskem prvenstvu z malokalibrsko puško uspešnejša.

Med člani je v kategoriji 3 x 20 + 18 strelcev z malokalibrsko puško serijske izdelave osvojil mesto občinskega prvaka s 487 krogi Ivan Podgornik, gozdarski tehnik, ki je tudi trener mlade generacije strelcev v Kamniku. Druga najboljša mesta pa so dosegli Peter Bertančelj, Ivan Peršin, Ivan Rihtar in Božo Đermanovič.

J. T.

KAMNIŠKI OBČAN — Glasilo SZDL občine Kamnik — Ureja uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Frane Svetelj — Tehnični urednik Miha Jerina in Jana Lazar — Izhaja enkrat mesečno — Uredništvo in uprava: Občinska konferenca SZDL Kamnik, Ljubljanska 1 (zdravstveni dom), telefon 83-315 — tekoči račun 5014-8-92 — Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani

- Cenjene občane obveščava, da sva s 1. majem 1972 odprla delavnico za napeljavo vodovoda in centralne kurjave v Godiču 81 a.
- Za naročila se priporoča

Peter Podjed in Jože Pipan